

Den svenska turistnäringen

Sammanfattning

Utskottet välkomnar propositionen om en politik för en långsiktigt konkurrenskraftig svensk turistnäring (prop. 2004/05:56) och menar att den innebär förtydliganden, tillrättalägganden och effektiviseringar på ett antal punkter inom turistpolitiken. Regeringens samtliga förslag tillstyrks och alla motionsyrkanden avstyrks.

Målet att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet ser utskottet som en riktig och välbalanserad avvägning av det som skall åstadkommas. I en reservation (m, fp, kd, c) hävdas att det av regeringen föreslagna målet måste kompletteras med kvantitativt mätbara mål och åtgärder, t.ex. att antalet utländska turister med minst en övernattning skall öka med 25 % till år 2010.

Riksdagen bör godkänna det som regeringen föreslår om inriktningen av turistpolitiken, anser utskottet. Det råder en samsyn mellan alla partier om att de två grundperspektiven – ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande – är en ändamålsenlig utgångspunkt för inriktningen. När det gäller olika problem som kan hämma företagen inom näringen konstaterar utskottet att ett antal åtgärder för att lösa dessa problem antingen pågår eller har aviserats. Utskottet betonar vikten av en svensk turismforskning. Vidare står utskottet bakom att staten bör ansvara för den övergripande marknadsföringen av Sverige utomlands. Enligt en reservation (m, fp, kd, c) krävs ett antal förändringar i fråga om såväl den generella näringspolitiken som åtgärder riktade direkt till turistnäringen för att Sverige skall kunna tillgodogöra sig den stora ekonomiska och sysselsättningsmässiga potentialen inom turismen.

När det gäller organisationsfrågorna föreslår utskottet att riksdagen godkänner regeringens förslag att Turistdelegationen avvecklas. Denna avveckling, sammantaget med ett tydliggörande av Turistrådets uppgifter och av Nuteks ansvar, torde leda till en effektivare organisationsstruktur. I en reservation (m, fp, kd, c) hävdas att de statliga satsningarna på marknadsföring av Sverige utomlands måste öka, bl.a. för att möjliggöra ett stärkt samarbete mellan Turistrådet, utrikesförvaltningen och Exportrådet.

Vidare avstyrker utskottet ett motionsyrkande med krav på en utredning om turistföretagens konkurrenskraft. Enligt utskottets mening finns det inte

behov av en sådan utredning. I en reservation (m, fp, kd, c) begärs att regeringen tillsätter en utredning om turistnäringens konkurrenskraft, bl.a. i förhållande till våra grannländer, med syftet att presentera förslag för att undanröja hindren inom näringen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Inledning	7
Bakgrund	7
Mål för turistpolitiken	10
Propositionen	10
Motionerna	10
Vissa kompletterande uppgifter	11
Utskottets ställningstagande	12
Inriktningen av turistpolitiken	13
Propositionen	13
Motionerna	20
Vissa kompletterande uppgifter	23
Utskottets ställningstagande	33
Organisationsfrågor	35
Propositionen	35
Motionen	37
Vissa kompletterande uppgifter	37
Utskottets ställningstagande	38
Utredning om turistföretagens konkurrenskraft	39
Motionen	39
Vissa kompletterande uppgifter	39
Utskottets ställningstagande	39
Övriga frågor	40
Motionerna	40
Vissa kompletterande uppgifter	40
Utskottets ställningstagande	43
Reservationer	44
1. Mål för turistpolitiken (m, fp, kd, c)	44
2. Inriktningen av turistpolitiken (m, fp, kd, c)	45
3. Organisationsfrågor (m, fp, kd, c)	46
4. Utredning om turistföretagens konkurrenskraft (m, fp, kd, c)	47
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag	49

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för turistpolitiken

Riksdagen godkänner det som regeringen föreslår om mål för turistpolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:56 punkt 1 och avslår motionerna 2004/05:N11 yrkandena 3 och 4, 2004/05:N396 yrkande 6, 2004/05:N412 yrkande 13 och 2004/05:N413 yrkande 13 i denna del.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Inriktningen av turistpolitiken

Riksdagen godkänner det som regeringen föreslår om inriktningen av turistpolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:56 punkt 2 och avslår motionerna 2004/05:Kr354 yrkande 10, 2004/05:MI507 yrkande 22, 2004/05:N10, 2004/05:N11 yrkandena 2, 6, 8 och 11, 2004/05:N204, 2004/05:N212, 2004/05:N230, 2004/05:N258, 2004/05:N304 yrkande 1, 2004/05:N326, 2004/05:N338, 2004/05:N396 yrkandena 1 och 5, 2004/05:N412 yrkandena 1–6 och 10, 2004/05:N413 yrkande 13 i denna del, 2004/05:N423, 2004/05:N435 och 2004/05:N445.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. Organisationsfrågor

Riksdagen godkänner att Turistdelegationen avvecklas. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:56 punkt 3 och avslår motion 2004/05:N11 yrkande 1.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

4. Utredning om turistföretagens konkurrenskraft

Riksdagen avslår motion 2004/05:N11 yrkande 5.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

5. Övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N221 och 2004/05:N244 yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 24 maj 2005

På näringsutskottets vägnar

Marie Granlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Marie Granlund (s), Per Bill (m), Ingegerd Saarinen (mp), Nils-Göran Holmqvist (s), Eva Flyborg (fp), Berit Högman (s), Karl Gustav Abramsson (s), Ulla Löfgren (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Yvonne Ångström (fp), Anne Ludvigsson (s), Anne-Marie Pålsson (m), Lars Johansson (s), Reynoldh Furustrand (s), Gunilla Wahlén (v), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

dels proposition 2004/05:56 om en politik för en långsiktigt konkurrenskraftig svensk turistnäring,

dels 2 motioner som har väckts med anledning av propositionen,

dels 17 motioner från den allmänna motionstiden.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen (prop. 2004/05:56) presenterar regeringen förslag till mål och utgångspunkter för turistpolitiken. Målet för turistpolitiken föreslås vara att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring, som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet. Turistpolitiken föreslås utgå från två perspektiv – ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande. Statens roll och uppgifter bör tydliggöras. Uppgifterna bör primärt avse tre områden: kunskapsbildning och kvalitetsutveckling, samverkan och samordning samt marknadsföring och marknadsbearbetning. En ny organisationsstruktur för hantering av turistfrågor på nationell nivå föreslås. Turistdelegationen skall avvecklas enligt regeringens förslag. Delegationens huvudsakliga uppgifter bör övergå till Sveriges Rese- och Turistråd AB (Turistrådet) och Verket för näringslivsutveckling (Nutek). Statens ägarroll i Turistrådet bör bli mer aktiv och bolagets uppgifter tydliggöras. Möjligheterna till förbättrad samordning och en mer utvecklad samverkan mellan de Sverigefrämjande aktörerna – utrikesförvaltningen, Sveriges exportråd, Svenska institutet, Myndigheten för utländska investeringar i Sverige, Turistrådet och Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet – bör utredas. Ett antal utvecklingsfrämjande åtgärder presenteras.

Utskottets överväganden

Inledning

I april 2003 tillkallade regeringen en särskild utredare (departementsrådet Christina Ragsten Pettersson) med uppgift att genomföra en översyn av turistfrämjandets funktion, organisation och rollfördelning samt också att utvärdera måluppfyllelsen. Utredningens betänkande, Turistfrämjande för ökad tillväxt (SOU 2004:17), överlämnades till regeringen i februari 2004. Betänkandet har remissbehandlats. Regeringens förslag om en politik för långsiktigt konkurrenskraftig svensk turistnäring (prop. 2004/05:56) har utformats i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

År 2003 uppgick omsättningen inom turistnäringen till 167 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 2,5 % av Sveriges totala bruttonationalprodukt. Turistnäringen stod för 19 % av Sveriges totala tjänsteexport, och exportintäkterna var 47,3 miljarder kronor. Sysselsättningen inom näringen uppgick år 2003 till drygt 127 000 personer, vilket var en ökning med 35 % sedan år 1995.

Propositionens utformning innebär en bred översikt över turistnäringen och turistpolitiken. Bakgrunden till turismen beskrivs summariskt från mer än hundra år tillbaka i tiden, medan turistpolitiken redovisas för den senaste tioårsperioden. I en fyllig framställning redogörs för aktörerna inom turistnäring och turistpolitik, samspelet med andra politikområden samt europeiskt och internationellt samarbete på turistområdet. Dessa delar av propositionen har snarast karaktär av uppslagsverk och kommer inte att refereras i sin helhet.

Bakgrund

Staten och turistnäringen samverkar. Våren 1995 beslutade riksdagen om inriktningen och utformningen av turistpolitiken, och i juli 1995 bildades ett av staten och turistnäringen gemensamt ägt företag – *Sveriges Rese- och Turistråd AB (Turistrådet)*. Bolaget ägs till hälften av staten och till hälften av turistnäringen. Bolagets viktigaste uppgifter enligt aktieägaravtalet är att tydliggöra en Sverigeidentitet och att marknadsföra Sverige utomlands på ett övergripande sätt. I samband med att aktieägaravtalet omförhandlades år 1999 reglerades arbetsfördelning och finansiering. De aktieägartillskott som staten tillskjuter för verksamheten skall finansiera bolagets basverksamhet och den övergripande s.k. imagemarknadsföringen, dvs. varumärket Sverige. Turistnäringen skall finansiera riktade aktiviteter, dvs. produktmarknadsföring i anslutning till bolagets verksamhet. Det förutsätts att finansieringen av denna produktmarknadsföring uppgår till minst samma belopp som staten tillskjuter för imagemarknadsföringen.

Bland Turistrådets uppgifter ingår också att redovisa insatser för genomförande av Framtidsprogrammet (se nedan) och samarbete med rese- och turist-

industrin inom detta. Vidare skall Turistrådet bidra till målen för den regionala utvecklingspolitiken och vara samverkanspart i de regionala tillväxtprogrammen.

Turistdelegationen är en liten statlig myndighet, som har till uppgift att dels samordna olika statliga insatser för att stärka turistnäringens utveckling, dels utveckla samverkan mellan staten, regionala organ, kommuner och turistnäringen. Bland annat skall myndigheten genomföra utredningar, svara för officiell statistik på området och verka för att turismens utveckling sker på ett för miljön hållbart sätt.

För att främja turistnäringens tillväxt bildades den s.k. *Framtidsgruppen* i december 1999 med företrädare för staten och turistnäringen, vilken arbetade fram ett förslag till nationell strategi med en rad olika åtgärder. Det s.k. *Framtidsprogrammet* överlämnades till turistminister Ulrica Messing och till representanter för turistnäringen år 2001. Enligt statsrådet innebär programmet ett ambitiöst dokument för hur staten och näringen gemensamt kan ta sig från ord till handling. I Framtidsprogrammet identifieras 3 affärsområden, 5 utvecklingsområden och 24 insatsområden. För varje insatsområde gavs ett antal konkreta åtgärdsförslag.

De tre affärsområdena är:

1. Affärsresande, med fokus på mötesindustrin. Inriktningen på åtgärder inom affärsområdet bör vara att beskriva och identifiera mötesindustrins omfattning och funktion, utveckla mötesplatser för turistnäringen för samverkan i marknadsföring, införa ett belöningsystem som skapar starka incitament för personligt engagemang i kongresser i universitets- och högskolevärlden samt komplettera Sverigeprofileringen mot kongressmarknaden genom bilden av en forskarnation stöttad av moderna trender.

2. Evenemang, med fokus på stora och internationella evenemang. Inriktningen på åtgärder inom affärsområdet bör vara utveckling av en modell för nationellt engagemang när det gäller garantier, säkerhet, skattefrågor och anläggningar för större evenemang, förbättring av kunskapen om evenemangens förutsättningar, ekonomi, marknadsföring och organisation samt skapande av nationella forum där turistnäringens olika aktörer och föreningar kan mötas och bygga nätverk.

3. Privatresande, med fokus på kommersiella produkter och varumärken. Inriktningen på åtgärder inom affärsområdet bör bl.a. vara att arbeta med internationellt gångbara kvalitetskriterier, utveckla produkter och marknadsföring för korttidsresor till storstäder, stimulera utvecklingen av charterarrangemang till Sverige, stimulera kryssningstrafiken till och i Sverige, utveckla en konsekvent och tydlig hänvisningsskyltning för vägtrafikanter och bearbeta de större researrangörerna.

De fem utvecklingsområdena är:

1. Forskning och utveckling. Bland annat nämns stimulans till ökad forskarutbildning inom turism samt tillgodoseende av behovet av kompetenta medarbetare inom turistnäringen.

2. Skatter och finansiering. Turistnäringen skall ha likvärdiga villkor med företag i andra näringar i Sverige och med turistföretag i konkurrerande länder avseende skatter och avgifter. Vidare bör tillgång till investeringskapital för näringen och resurser för övergripande marknadsföring m.m. säkerställas.

3. Infrastruktur. Insatsområdena handlar om att utveckla infrastrukturen med hänsyn till turism, säkerställa en effektiv konkurrens inom svensk turism och utveckla digitala system för information, marknadsföring och distribution.

4. Samverkan. Till insatserna hör att säkerställa engagemang för turismen på högsta politiska nivå. Vidare ingår att stimulera till ökad innovationskraft inom näringen, säkerställa effektiva beslutsunderlag för investeringar och marknadsföring, utveckla näringens exportkunskaper, stimulera kvalitetsutveckling och en hållbar utveckling samt tydliggöra ansvarsfördelning mellan den offentliga sektorn och näringen.

5. Varumärken. Till insatserna hör att skapa och utveckla starka varumärken i turistnäringen.

Redan under framtagandet av programmet inbjöd turistminister Ulrica Messing till möten, det första i december 2001, med näringen för att stämma av och diskutera uppkomna resultat och frågeställningar. Sådana möten har sedan hållits två gånger per år.

I föregående års utskottsbetänkande om vissa näringspolitiska frågor (bet. 2003/04:NU10) avstyrkte utskottet ett antal yrkanden på turistområdet, vilka delvis var av samma karaktär som de frågor som nu tas upp. Bland annat sade utskottet att Sverige erbjuder stora möjligheter för attraktiva turistupplevelser. De naturgeografiska och kulturella förutsättningarna ger en god grund på vilken ett rikt utbud av turistarrangemang kan skapas, menade utskottet. Vidare sades att förutsättningarna är mycket goda för att tjänsteproduktionen på turistområdet skall kunna utvecklas ytterligare. Enligt utskottets uppfattning var detta inte minst till gagn för dem som är bosatta i områden där utbudet av arbetstillfällen inom andra sektorer är begränsat. Statens starka tro på turistsektorn som ett framtidsområde konkretiseras i de satsningar som görs inom ramen för Framtidsprogrammet, sade utskottet. Detta program innefattar offensiva åtgärder inom flera av de områden som berördes i (de då aktuella) motionerna. Exempelvis gällde detta olika projekt som syftade till att främja natur-, kultur-, fiske-, fjäll- och evenemangsturism, menade utskottet. Vidare konstaterades att det även gjordes särskilda satsningar på turismforskningen. De behandlade motionsyrkandena inom dessa områden kunde därmed anses tillgodosedda, ansåg utskottet. I en reservation (m, fp, kd, c) begärdes bl.a. genomgripande satsningar på en generellt verkande politik med inriktning på att skapa ett mer företagervänligt klimat. Vidare begärdes att frågan om hur lokalt boende kan få sin utkomst av skyddade naturområden skulle uppmärksammas.

Mål för turistpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om mål för turistpolitiken, vilket utskottet ser som en välbalanserad avvägning. *Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c).*

Propositionen

I propositionen framläggs förslag om mål för turistpolitiken.

Enligt regeringen skall målet för turistpolitiken vara följande: Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring, som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet (prop. s. 77).

Detta innebär ett förtydligande av det nuvarande målet, som är att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring.

En ökad ekonomisk aktivitet genom fler och växande företag är grundläggande för att främja tillväxten i Sverige. Tillväxten i sig är en förutsättning för att värna och utveckla välfärden, sägs det. Vidare är hållbar utveckling ett övergripande mål för regeringens politik, således också för turistpolitiken. Hållbar tillväxt är tillväxt som bidrar till hållbar utveckling. Om turistnäringen skall bidra till en hållbar tillväxt så betyder det att tillväxten inte får ske på bekostnad av ekonomiska, sociala och ekologiska villkor eller i fråga om jämställdhet. Den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling sätter sålunda vissa gränser även för turismen.

Det är också viktigt enligt regeringen att ta till vara de möjligheter som de sociala, kulturella och miljömässiga aspekterna kan ha som drivkrafter för tillväxt och utveckling. Ett exempel är naturvård. Värdefulla naturområden kan vara en förutsättning för lokal och regional utveckling för kvinnors och mäns entreprenörskap inom turistnäringen. En långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring kan även bidra till en positiv utveckling av den sociala dimensionen.

För att stärka den innovativa förmågan hos företag behövs strategisk samverkan mellan företag, framhåller regeringen. Exempel på former av strategisk samverkan kan vara klusterinitiativ för både regionala och lokala aktörer.

Med hänvisning till de nämnda faktorerna vill regeringen förtydliga det nuvarande målet för turistpolitiken med tillägget att politiken skall bidra till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet.

Motionerna

I motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) hävdas att regeringens målformulering är välmenande lam: Vem skulle eftersträva något annat, frågas det. Motionärerna menar att det gäller att skapa bärkraftiga verksamheter utifrån de förutsätt-

ningar som finns. Statens insatser bör ha som mål att turismen skall ge ett större ekonomiskt utbyte till den lokala ekonomin. Ett kvantitativt mätbart mål för statens satsningar på Sverige som turistland skulle enligt motionärerna underlätta utvärderingar. En möjlig målformulering är att antalet utländska turister med minst en övernattning i Sverige till år 2010 skall öka med 25 %, att de i genomsnitt skall tillbringa ytterligare en natt i Sverige jämfört med i dag och att de i genomsnitt skall spendera 500 kr mer per dag. Eventuellt bör även ett mål för svenskars turism i Sverige formuleras.

Enligt uppfattningen i motion 2004/05:N396 (m) bör det – med turismens stora potential – vara ett mål att dess andel av bruttonationalprodukten år 2010 skall ligga åtminstone på samma nivå som genomsnittet i EU, dvs. över 4 %, jämfört med dagens 2,6 %.

I motion 2004/05:N413 (fp) sägs att alternativa målförmleringar (i förhållande till det mål som förelåg vid allmänna motionstiden hösten 2004) bör prövas. Om de turistfrämjande åtgärderna framgent skall anses tillhöra näringspolitiken bör målet omformuleras så att det kan nås med de medel som anslås inom området, anser motionärerna. En annan möjlighet är att formulera målet i samband med utrikespolitiken.

Den svenska turistpolitiken bör bli mer målinriktad, hävdas det i motion 2004/05:N412 (kd). Ett lämpligt mål skulle kunna vara att den utländska turismen i Sverige kommer upp på samma nivå som svenskars turism utomlands. Årligen görs 12,4 miljoner svenska resor med övernattning utomlands, medan det kommer 7,4 miljoner övernattande besökare till Sverige. Enligt motionärerna skulle målet på 10–15 års sikt kunna vara att öka den utländska turismen i Sverige till 12,4 miljoner resor.

Vissa kompletterande uppgifter

Det övergripande målet för Framtidsprogrammet är att skapa tillväxt i den svenska rese- och turistindustrin. Med utgångspunkt från nationalräkenskaperna, branschstatistik och vissa antaganden redovisas i Framtidsprogrammet en målbild som en möjlig utveckling i ett tioårigt perspektiv:

– Affärsområde Affärsresande skall växa med i genomsnitt 5 % per år och nå en total omsättning på 38 miljarder kronor år 2010.

– Affärsområde Evenemang skall växa med 10 % per år och nå en total omsättning på 2,6 miljarder kronor år 2010.

– Affärsområde Privatesande skall växa med 5 % per år och nå en total omsättning på 44 miljarder kronor år 2010.

– Övriga delar inom den svenska rese- och turistindustrin skall växa i takt med bruttonationalproduktens utveckling, uppskattad till 2,5 % per år, och nå en total omsättning på 94,4 miljarder kronor år 2010.

– Den svenska turismen omsätter totalt 180 miljarder kronor år 2010.

Det togs inget regeringsbeslut i fråga om målen i samband med framtagandet av Framtidsprogrammet. Målen i Framtidsprogrammet är således inte fastlagda av regeringen.

När det gäller tillägget ”hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i hela landet” som del av målet för turistpolitiken kan nämnas att vissa uppgifter finns i Turistdelegationens skrift Perspektiv på hållbart turistiskt företagande (september 2004). I skriften tas bl.a. upp hållbarhet som livsvillkor för turistnäringen, utmaningar inom hållbar turismutveckling, miljö- och kvalitetsmärkning samt system för certifiering. Märkningssystem inom turistbranschen är bl.a. Gröna nyckeln för hotell och campingplatser, Naturens bästa med krav på aktiviteter och arrangör (se nedan), Blå flagg för stränder och hamnar, Grön Taxi osv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar propositionen som innebär förtydliganden, tillrättalaganden och effektiviseringar på ett antal punkter inom den svenska turistpolitiken.

Målet att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet ser utskottet som en riktig och välbalanserad avvägning av det som skall åstadkommas.

Tillägget om hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet innebär att det övergripande målet om hållbar tillväxt även tillämpas inom turistpolitiken. Det är en indikation på att turistpolitiken är och skall behandlas som en näring bland andra näringar. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att tillväxten inte får ske på bekostnad av ekonomiska, sociala och ekologiska villkor eller i fråga om jämställdhet. Vidare är innebörden att politiken skall bidra till ökad sysselsättning i hela landet, vilket utskottet anser vara en viktig markering med hänsyn till utskottets uppfattning om att regional utveckling omfattar hela landet. Utskottet förutsätter att också kvinnornas sysselsättning inom turistnäringen synliggörs, bl.a. genom statistiska uppgifter, och uppmärksammas.

Den målbild som redovisas i Framtidsprogrammet med kvantitativa uppskattningar av turismens framtida utveckling kan tjäna som allmän inspiration för turistnäringen men bör inte läggas fast av regeringen. Skälet är bl.a. att uppnående av Framtidsprogrammets målbild inte enkelt kan kopplas till regeringens åtgärder. Enligt utskottets sätt att se hänger turismens utveckling också samman med aktiviteter som växer underifrån. Till skillnad från uppfattningen i här berörda motioner anser inte utskottet att det övergripande målet för turistpolitiken skall uttryckas i antal turister, antal gästnätter eller antal spenderade kronor per dag.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner det som regeringen föreslår om mål för turistpolitiken och avslår här behandlade motioner i aktuella delar.

Inriktningen av turistspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna det som regeringen föreslår om inriktningen av turistspolitiken, bl.a. med hänvisning till att ett antal effektiviserande åtgärder pågår eller har aviserats. *Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).*

Propositionen

Regeringens förslag

Riksdagen bör enligt regeringen godkänna det som föreslås i propositionen om inriktningen av turistspolitiken.

Turistspolitiken skall enligt regeringen utgå från två perspektiv – ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande (prop. s. 79). Det näringsfrämjande perspektivet skall avse främjande av utvecklingen av en konkurrenskraftig turistnäring som bidrar till en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet. Det Sverigefrämjande perspektivet skall omfatta en samordnad och effektiv marknadsföring och marknadsbearbetning av Sverige och dess regioner som resmål/besöksmål på företrädesvis den internationella marknaden. För att ta till vara turistnäringens tillväxtpotential krävs bl.a. att staten och kommunerna tar större hänsyn till det turistiska företagandets särskilda förutsättningar och villkor. Även jämställdhetsperspektivet skall uppmärksammas.

Ett näringsfrämjande perspektiv och företagande inom turistsektorn

Grunden för statens syn är att turistnäringen skall utvecklas som en sund näring, baserad på den allmänna näringspolitik som gäller i Sverige, i en effektiv och sund konkurrens.

Ett näringsfrämjande perspektiv inom turistnäringen omfattar insatser som företagsutveckling, affärsutveckling, främjande av entreprenörskap, innovationsutveckling, regelförenkling och konkurrensfrämjande arbete. Det handlar om att främja en hållbar tillväxt och en ökad sysselsättning hos kvinnor och män genom fler och växande företag. En ökad ekonomisk aktivitet genom fler och växande företag är grundläggande för att främja tillväxten i landet. Tillväxten är i sig en förutsättning för att värna om och öka välfärden.

Regeringen arbetar med att utveckla gynnsamma förutsättningar för företagandet, både för att öka nyföretagandet och för att få redan etablerade företag att växa. Åtgärder för turistnäringen är en viktig del i den svenska näringspolitiken. Företagandet inom turistnäringen skiljer sig inte från annat företagande. Insatser som görs inom näringspolitiken för entreprenörskap, regelverk, kapitalförsörjning och företagsutveckling skall även omfatta företag inom turistnäringen.

I internationell jämförelse startas få företag i vårt land. För Sveriges långsiktiga utveckling är det viktigt att kvinnor och män upplever det som positivt och naturligt att starta och driva företag och affärsprojekt. Bland annat krävs att det skapas positiva attityder till företagande, sägs det i propositionen. Det är viktigt att regelverken som styr företagsverksamheten uppfattas som ändamålsenliga i sin utformning och tillämpning. Fortsatta förenklingar är därför en väsentlig fråga för Sveriges konkurrenskraft, enligt regeringen. Kunskapsuppbyggnad och kunskapsförsörjning är centrala för turistnäringen. Därför är nära och väl fokuserad samverkan med utbildnings- och forskningsinstitutioner viktig och bör utvecklas.

De insatser som görs inom näringspolitikens ram beskrivs i propositionen. Bland annat tas upp insatserna för entreprenörskap, handlingsprogrammet för en minskad administrativ börda för företagen, insatser för kapitalförsörjning, insatser för att underlätta generationsskifte, innovationsklimatet och EG:s statsstödsregler. När det gäller kapitalförsörjningen redovisas de statliga åtgärderna via Almi Företagspartner AB och Norrlandsfonden (stiftelsen Innovationscentrum upphörde vid halvårsskiftet 2004).

Under rubriken Landsbygdsturism tas upp att turistnäringen och lantbruket kompletterar varandra i företag som består av traditionellt lantbruk, där det samtidigt bedrivs måltidsturism, uthyrning, fritidsfiske, jakt eller hästturism m.m. Inom ramen för Sveriges miljö- och landsbygdsprogram för perioden 2000–2006 ges bl.a. stöd till utveckling av turism och turisttjänster på landsbygden med koppling till de areella näringarna.

I juni 2004 tillkallade regeringen en kommitté (ordförande: kommunalrådet Karl-Erik Nilsson) med parlamentarisk medverkan med uppdrag att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling (dir. 2004:87). Kommittén skall bl.a. identifiera såväl hinder som utvecklingsmöjligheter för företag på landsbygden inklusive småföretag och genomgående beakta kvinnors och mäns villkor och förutsättningar när det gäller arbete, företagande och utvecklingsmöjligheter. Kommittén skall redovisa sitt slutbetänkande senast i november 2006.

Ett Sverigefrämjande perspektiv och marknadsföring inom turistsektorn

Målet för Sverigefrämjandet är att skapa intresse, förtroende och goodwill för Sverige med hjälp av statliga medel.

Främjandets uppgift är att förstärka och hålla samman bilden av Sverige och att kommunicera detta komplexa varumärke på ett tydligt sätt. Därför krävs ett nära och utvecklande samarbete i kommunikations- och marknadsföringsfrågor dels mellan de turistfrämjande organisationerna på nationell, regional och lokal nivå, dels mellan de olika aktörerna för Sverigefrämjande.

Staten ansvarar för den övergripande marknadsföringen utomlands av Sverige och dess regioner som besöksmål. Detta kräver ett utvecklat och nära samarbete mellan de olika aktörerna för Sverigefrämjande (Sveriges Rese- och Turistråd AB, Sveriges exportråd, utrikesförvaltningen, Myndigheten för

utländska investeringar i Sverige och Svenska institutet), bl.a. inom ramen för Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet.

Med hänvisning till att turistnäringen skall bidra till en hållbar tillväxt ligger det i det offentligas intresse att stödja och stimulera samarbetsprojekt inom marknadsföringsområdet vilka initieras av aktörer inom turistnäringen och som bedöms ha förutsättningar att bli kommersiellt framgångsrika.

Marknadsföringsarbetet mot utlandet har främst utförts av Turistrådet. År 2003 uppgick nettoomsättningen för bolaget till drygt 136 miljoner kronor, varav statens bidrag uppgick till 77 miljoner kronor. Turistrådet har därutöver för perioden 2002–2004 beviljats 20 miljoner kronor till ett projekt för att utveckla varumärket Fjällvärlden, i syfte att stärka den långsiktiga attraktionskraften och lönsamheten i fjällområdet. En strukturförändring av Turistrådets verksamhet pågår för att få större flexibilitet och lägre fasta kostnader. Arbetet syftar till färre fasta kontor och ökad användning av modern informationsteknik. Ytterligare förändringsåtgärder kan komma att vidtas.

Vidare lämnas statligt stöd i samband med varumärket Bo på Lantgård, vilket är en ideell förening som förvaltar detta varumärke. Inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet utgår statligt stöd för bl.a. marknadsföring och kvalitetssäkring av verksamheten.

Enligt regeringens bedömning (prop. s. 93) bör en utredning tillsättas med uppdrag att analysera och föreslå alternativa modeller för ytterligare gemensamma marknadsföringsinsatser för Sverige och olika destinationer i Sverige som resmål. Regeringen vill slå vakt om samarbetet med Turistrådet men anser att det kan finnas skäl att se om ytterligare gemensamma insatser kan göras, till vilka också aktörer på lokal och regional nivå skulle kunna bidra.

Regeringen bedömer (prop. s. 94) att former och inriktning m.m. avseende stärkt samverkan mellan Turistrådet, utrikesförvaltningen och Exportrådet bör utredas. Detta gäller i synnerhet i utlandet där Turistrådets organisation och representation i nuläget måste bedömas som otillräcklig. Enligt regeringen skall statens ansvar när det gäller marknadsföring av Sverige som attraktiv destination avgränsas till att företrädesvis avse utlandsmarknaderna. Mot den bakgrunden bör det vara en strävan hos samtliga aktörer inom det breda Sverigefrämjandet att utveckla former för närmare samverkan på fältet. Främst borde möjliga synergier kunna sökas i samverkan med utrikesförvaltningen och Exportrådet. Frågan bör utredas närmare, sägs det i propositionen.

Det s.k. Innovationsprogrammet – som ursprungligen initierades hösten 2001 i propositionen om en politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4) – syftar till att identifiera processer som skall leda till ökad innovationskraft inom turistnäringen. Programmet godkändes i juli 2002 och skall pågå till slutet av juli 2005. Till programmet avsattes 40,5 miljoner kronor dels för att öka innovationskraften inom svensk turistnäring, dels för att främja turismforskningen. Programmet har varit engagerat i ett 70-tal projekt, bl.a. kvalitetsmärkningssystemet Naturens Bästa.

Enligt regeringens bedömning (prop. s. 95) skall det uppdras åt Turistdelegationen att lämna förslag på starka svenska turistiska utvecklingsområden och att analysera vilka förutsättningar och hinder som finns för att utveckla dessa. Bland annat utgör Innovationsprogrammet en grund för uppdraget.

Infrastruktur och turism

Statens insatser för svensk turism skall primärt inriktas på utlandsmarknadsföring, infrastruktur, kunskapsbildning, samordning och liknande nationellt viktiga frågor (prop. s. 83).

Under år 2004 har de nationella väghållnings- och banhållningsplanerna fastställts och definitiva ramar till länsplanerna för regional transportinfrastruktur för perioden 2004–2015 har beslutats. Besluten innebär för turismens del att många viktiga åtgärder kan genomföras, bl.a. att kommunikationerna förbättras mellan de mest tätbefolkade delarna av landet, liksom mellan Sverige och grannländerna. Den statliga satsningen på tjälsäkring, bärighet och rekonstruktion av vägar är angelägen för bl.a. vinterturismen.

Regeringen anser att det bör finnas en avsevärd potential till bättre resmöjligheter för turister genom bättre utnyttjande av kollektivtrafiken. För att åstadkomma detta behövs emellertid både produktutveckling och marknadsföring, sägs det.

Projektet Hela Resan innebär ett samordnat system för information, försäljning och distribution som presenteras på webbsidan www.helaresan.se. Syftet är att ge resenären möjlighet att boka och köpa en resa inom Sverige ”från bostad till upplevelse”. Projektet är ett samarbete mellan representanter för tåg-, flyg-, buss- och båttrafik samt myndigheterna på området.

När det gäller tillgänglighet till turistattraktioner för funktionshindrade avser regeringen (prop. s. 96) att ge en lämplig aktör i uppdrag att i samverkan med berörda sektorsmyndigheter göra en bred översyn. Efter en kartläggning av vilka insatser som genomförts bör förslag lämnas till lämpliga åtgärder för att öka tillgängligheten till turistattraktioner.

Kultur och turism

Enligt regeringen (prop. s. 65) har kulturen en stor betydelse för regional utveckling. Inte minst kan en regions eller ords kulturmiljövården och kulturutbud öka attraktiviteten och vara en viktig bas för turismen.

Regeringen gav i juni 2004 ett antal myndigheter, däribland Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd, i uppdrag att utifrån vissa utpekade strategiska områden redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen. Bland annat skall områdena kultur, kulturarv, turism och naturupplevelser belysas.

Enligt regeringen har kulturen och kulturarvet en fortsatt stor utvecklingspotential inom turistnäringen. En långsiktig och hållbar turistnäring med utgångspunkt i kulturen förutsätter en fortlöpande dialog och samverkan mellan kulturområdets och turistsektorns aktörer.

Natur- och ekoturism

En välbevarad natur är en grundförutsättning för den del av turistnäringen som baseras på natur, kultur och landskapsbild, dvs. natur- och kulturturismen, påpekade regeringen våren 2002 i sin skrivelse om en samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173). Den svenska naturen i allmänhet och de skyddade områdena i synnerhet utgör en tillgång med utvecklingsmöjligheter, ansågs det. Regeringen framhöll även att staten bör ha ett ansvar för att på olika sätt underlätta och stimulera en ökad naturturism, såväl i skyddade områden som i naturen generellt.

Naturen – och därmed i viss utsträckning även naturvården – tillhandahåller ”råvaran” eller basen för naturturismen, erinrar regeringen om (prop. s. 63). Upplevelseturism i olika former tenderar att öka. Exempelvis tillhör några av de skyddade områdena de mest besökta attraktionerna i landet. I flera nationalparker och reservat finns bra exempel på lokala turistentreprenörer som bedriver en turism som går hand i hand med förvaltningen av det skyddade området. Sveriges vattenområden ger mycket goda möjligheter till att ytterligare utveckla sportfisketurismen och annan vattenrelaterad turism.

I ovan nämnda skrivelse framhöll regeringen att den offentligt ägda marken utgör en tillgång som ger särskilda möjligheter att samtidigt utveckla naturturism och naturvård. De statliga markförvaltarna har därmed en roll i att fortsätta utveckla naturturismen på den statliga marken. Målsättningen när turism utvecklas på det statliga markinnehavet är att den samtidigt bör bidra till den lokala ekonomin, dvs. den lokala utvecklingen. Sveaskog AB:s uppdrag har vidgats till att också omfatta naturturism i syfte att nyttja statens mark bättre och skapa arbetstillfällen i glesbygd.

Ett ökat kommersiellt nyttjande av naturområden kan medföra en risk för ökade konflikter mellan naturturism å ena sidan och markägare, annan markanvändning och naturvård å den andra. En genomtänkt planering krävs, enligt regeringen. Vidare har turistarrangörer ett ansvar att i god tid kontakta och ha samråd med markägare i samband med att aktiviteter planeras. En relevant fråga är hur mycket turistaktiviteter ett område kan tåla utan att bevarandemål riskeras och utan att kvaliteten på upplevelsena urholkas.

Regeringen avser att ge ett antal länsstyrelser i uppdrag att se närmare på hur naturvård och utveckling av natur- och kulturturism ömsesidigt kan stödja varandra. Avsikten är att ta fram länsvisa program för hur skyddade områden och annan natur kan och bör nyttjas för hållbar naturturism. Framtagandet av dessa program bör ske i nära samarbete med olika berörda aktörsgrupper inklusive turistnäringen. Arbetet bör utföras med utgångspunkt i vad regeringen anfört i skrivelsen om en samlad naturvårdspolitik samt i förevarande proposition.

När det gäller fisketurism och hästturism redovisas i propositionen att det finns goda möjligheter att ytterligare utveckla dessa verksamheter. I dag finns det drygt 300 fisketurismföretag, 260 jaktturismföretag och ca 500 företag som använder hästen i sin turistverksamhet. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att, i samverkan med berörda intresseorganisationer, utreda

möjligheter och hinder för en expansion av fisketurismen samt lämna förslag till utveckling av den framtida fisketurismen. Uppdraget skulle redovisas senast den 1 mars 2005.

Ekoturism ryms inom ramen för det större begreppet naturturism. Projektet Naturens Bästa (prop. s. 33) står för högkvalitativ upplevelseturism i den svenska naturen. Internationellt betecknas ofta en sådan inriktning som ekoturism. Märkningssystemet är det första nationella kvalitetsmärket i sitt slag, och det finns få motsvarigheter i andra länder. Arrangemang märkta med Naturens Bästa garanterar hög kvalitet på deltagarnas reseupplevelser i kombination med aktivt ansvar för naturskydd, miljöanpassat resande och omsorg om resmålens kulturvärden och människor. Huvudman är Svenska Ekoturismföreningen. Vidare står Svenska Naturskyddsföreningen och Turistrådet bakom projektet.

Utbildning och turism

I propositionen redovisas (prop. s. 58) olika utbildningar inom turismområdet. Det finns ett stort antal program i gymnasieskolan, kommunala vuxenutbildningen, kvalificerade yrkesutbildningen (KY) och folkhögskolan samt program inom universitet och högskolor, fristående utbildningar och arbetsmarknadsutbildningar på området.

På gymnasienivå går det att utbilda sig med turisminriktning på ett hundratal gymnasieskolor i landet.

För att en KY-utbildning skall kunna starta måste näringslivet uttryckligen efterfråga den och dokumentera att det finns behov av den kompetens som utbildningen ger. Anordnaren måste styrka detta och ansöka hos Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning om att få starta utbildningen. Den berörda branschen skall aktivt delta i planering och genomförande av utbildningen. Statsbidrag kan beviljas. Under år 2003 tog 441 studerande (341 kvinnor och 100 män) examina från KY inom turism- och restaurangutbildning. Hittills överstiger efterfrågan på att få starta KY-utbildning kraftigt de tillgängliga resurserna.

Vid tolv universitet och högskolor finns i dag utbildningsprogram inom turism. Totalt finns det drygt 20 turisminriktade utbildningsprogram. Läsåret 2002/03 var drygt 900 studenter registrerade på olika kurser och program med turisminriktning, vilket är en tredubbling av antalet studenter sedan läsåret 1997/98. Av studenterna var 83 % kvinnor.

I propositionen redovisas också utbildningsbehovet inom turistnäringen (prop. s. 39). Av en större undersökning som gjordes på uppdrag av Turistdelegationen år 1997 framgick bl.a. att utbildningsnivån generellt är något lägre inom turistnäringen än inom den övriga tjänstesektorn. Djupintervjuer med personer inom sektorn visade att de ansåg att de svenska turismutbildningarna har en inriktning som stämmer ganska dåligt med den egna verksamheten. Samtidigt pekade studien på att de intervjuades kännedom om utbudet av turismutbildningar var relativt dålig. Ett annat resultat var att det inte finns en för eleverna tydlig ”trappa” med påbyggnads- och vidareutbildningar.

Turismforskning

Turismforskning kan enligt regeringen bidra till utvecklingen av den svenska turistnäringen som en tillväxtfaktor, nationellt, regionalt och lokalt (prop. s. 63). Aktiva forskningsmiljöer finns vid Mitthögskolan (turismforskningsinstitutet ETOUR), Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, campus Helsingborg vid Lunds universitet samt Umeå universitet.

Enligt regeringens bedömning (prop. s. 92) bör medel avsättas under perioden 2006–2008 för att möjliggöra uppbyggnaden av ett turismforskningsnätverk. Bakgrunden är en skrivelse från tre universitet och en högskola till Näringsdepartementet och Utbildningsdepartementet, där de förklarar sin vilja att tillsammans organisera och genomföra en nationell turismforskarskola. Regeringen ser med tillfredsställelse på initiativet men anser att möjligheten att låta satsningen omfatta även andra universitet och högskolor med turismforskning bör övervägas. Likaså bör formerna ytterligare studeras, enligt regeringens uppfattning.

Regeringens bedömningar i vissa frågor

När det gäller *statens roll och uppgifter i turistpolitiken* är regeringens bedömning (prop. s. 82) att staten bör ha en tydlig och aktiv roll i främjandet av svensk turism och turistnäring. En tydlig rollfördelning gör det lättare att ställa krav på staten i frågor som den ansvarar för. Avgränsningen av det statliga ansvaret pekar också ut inom vilka områden andra aktörer måste ta ansvar och initiativ. Statliga insatser bör primärt avse kunskapsbildning och kvalitetsutveckling, samverkan och samordning samt marknadsföring och marknadsbearbetning. Staten har också ansvar för andra frågor av betydelse för turistnäringen såsom infrastruktur, näringsfrämjande, service, tillgänglighet, jämställdhet och mångfald.

Vidare har staten en viktig roll för generellt främjande av en positiv utveckling av näringsverksamhet i alla delar av landet. Det handlar framför allt om att tillhandahålla grundläggande infrastruktur, utbildning, forskning och legala förutsättningar. För turistnäringens utveckling måste också hänsyn tas till det faktum att staten genom sina olika myndigheter kontrollerar en mycket stor del av den arena där turistföretagens verksamhet pågår.

Den svenska turistnäringen är en viktig näringsgren med tillväxtpotential. Statens resurser till främjandet av svensk turism bör ses som uttryck för denna värdering. Det är ett viktigt nationellt intresse och därmed också ett intresse för staten att det i landet finns en grundläggande strategisk syn på turistnäringens utveckling som flertalet aktörer sluter upp bakom. Statens insatser för att stimulera entreprenörskap och företagande genom att främja positiva attityder till entreprenörskap är också viktiga.

Vidare är det statliga uppgifter att främja utvecklingsarbetet med gemensamma satsningar på starka nationella teman, såsom beskrivs i Framtidsprogrammet, samt att aktivt medverka i det Sverigefrämjande arbetet, bl.a. den tidigare nämnda s.k. imagemarknadsföringen. Staten bör särskilt medverka till att mer kvalitativa marknadsanalyser görs, med fokusering på nya och

framväxande marknader. Statens ansvar för den direkta marknadsföringen bör avgränsas till att specifikt avse utlandsmarknaderna.

Enligt regeringens bedömning bör *Framtidsprogrammet utvärderas* (prop. s. 93) under år 2005. Ytterligare fokusering av programmet och en starkare förankring av detta regionalt och inom flera politikområden bör eftersträvas, sägs det i propositionen. Framtidsgruppen som tog fram Framtidsprogrammet upphörde i och med överlämnandet av programmet. Däremot finns det en samordningsgrupp som följer genomförandet av programmet. Enligt regeringen bör utvärderingen ske i nära samverkan med representanter för turistnäringen.

Regeringen gör vidare bedömningen (prop. s. 95) att *statistik som rör turismen och turistnäringen* bör utvecklas så att den blir könsuppdelad. Regeringen avser att ge en lämplig aktör i uppdrag att svara för ett sådant utvecklingsarbete. Även statistik som redovisar regionala effekter bör utvecklas. Turistdelegationen har därför uppdragit åt Statistiska centralbyrån (SCB) att utveckla statistik som visar på regionala effekter inom turismen med utgångspunkt från nationalräkenskaperna. En förstudie skall lämnas till Turistdelegationen under våren 2005.

Motionerna

Utan samband med yrkande i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) deklarerar de aktuella motionärerna från fyra partier att regeringens perspektiv för turistnäringen – ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande – är en bra och rimlig utgångspunkt. Enligt motionärerna bör den näringsfrämjande verksamheten rikta in sig på att underlätta företagande och undanröja hinder för utveckling. Motionärerna kritiserar att konkreta förslag för att underlätta för turistföretagare inte finns i propositionen. Med hänsyn till det stora antal arbetstillfällen som turistnäringen genererar anser motionärerna att det är önskvärt att öka kompetensen i näringen. Därför föreslås att antalet KY-platser ökas för att möjliggöra utbildningar inom turism. Motionärerna erinrar också om forskningspropositionen med emotsedda förslag om forskning rörande turistnäringens effekter på den lokala ekonomin.

För närvarande krävs inte samtycke av markägaren för att få starta turistverksamhet på annans mark, så länge inte skada eller olägenhet uppstår, konstaterar motionärerna. Dock är det en definitionsfråga vad som är skada eller olägenhet. Kommersiell verksamhet på annans mark skall inte kunna ske utan ägarens samtycke och utan skrivna avtal med markägaren, anser motionärerna. Vidare bör turism i natur- och kulturresevat underlättas, hävdar de. Det kan handla om uppförande av byggnader för att underlätta service eller ökad tillgänglighet genom den framväxande flygturismen i de svenska fjällen, exemplifierar motionärerna. En ökad turistanpassning skulle också kunna göra dessa områden tillgängliga för funktionshindrade.

Mot bakgrund av att hästnäringen växer stort bör hästturismen underlättas, t.ex. genom att det iordningställs ridleder med möjlighet till övernattning och

genom att det inrättas ett centrum för utbildning och kompetensutveckling för hästturism i Wången.

I motionen tas också upp olika trafikfrågor; bl.a. vill motionärerna att Rikstrafiken vid upphandlingar av kollektivtrafik får ett tydligt uppdrag att åstadkomma heltäckande kommunikationer i hela landet. (Trafikfrågorna behandlas i riksdagens trafikutskott.)

Motionärerna bakom motion 2004/05:N258 (s) instämmer med uppfattningen i Framtidsprogrammet, dvs. att Sverige inte kan ses som ett etablerat resmål för massturism utan att arbetet måste fokuseras på tydliga produkter och varumärken. Österlen i Skåne sägs ha stora möjligheter när det gäller kortresande av olika slag, t.ex. weekendresor, cykel-, golf- eller gästgiveripaket samt kulturarrangemang.

I motion 2004/05:N423 (s) menar motionärerna att kvalitetsaspekten vid utveckling av turism och besöksnäring skall tas på stort allvar. Det finns risker för oseriösa researrangörer på marknaden, t.ex. när det gäller fjällturism och jaktturism. Någon typ av policy bör tas fram, menar motionärerna.

Fisketurism är på frammarsch, både i Sverige och runt om i Europa, sägs det i motion 2004/05:N435 (s). Fisketurismen innebär möjligheter till inkomster och tillväxt för glesbygd och skärgård. För att näringen skall kunna utvecklas fullt ut krävs det ett antal åtgärder, bl.a. att regelverket anpassas. Vidare är det nödvändigt med samordning och stöd från centralt håll.

I motion 2004/05:N445 (s) hävdas att det finns en bristande förståelse för hur turismen påverkar den regionala utvecklingen. Bland annat råder det brist på kunskap om näringens betydelse och på tydlighet när det gäller turismen som tillväxtfaktor. Motionärerna föreslår att regeringen omarbetar dagens regelverk så att turistföretagen, vid sidan av industriföretagen, kommer att inrymmas i svensk basindustri och hanteras efter jämlika bestämmelser, t.ex. när det gäller infrastruktur.

I motion 2004/05:N10 (m) framhålls att turistpolitiken är mycket väsentlig för Dalarnas län. Det mest betydelsefulla för branschen är att det ges bra förutsättningar att driva företag. Statistiken visar att det finns en stor potential och att det går att skapa ännu fler arbetstillfällen. För att turismen skall öka – bl.a. i Dalarna – krävs en bra infrastruktur. Enligt motionären saknas i dag en bred turistforskning.

I motion 2004/05:N212 (m) framhålls vikten av en satsning på turismen. Miljöfrågorna är viktiga, liksom infrastrukturen. Bra förutsättningar för företagande inom turistnäringen kan ge många nya arbetstillfällen, anser motionären.

Turismen är en framtidsnäring för Sverige, sägs det i motion 2004/05:N338 (m). Flera skäl till detta anförs, bl.a. att transporter tenderar att bli billigare, att Sverige uppfattas som ett tryggt land och att svensk mat, design och musik uppmärksammas under senare år. Enligt motionärerna bör staten såsom hälftenintressent i Turistrådet ha ett ansvar för samordningen inom framför allt utlandsmarknadsföringen.

Enligt uppfattningen i motion 2004/05:N396 (m) måste villkoren för tjänstenäringen inklusive turismen likställas med de villkor som råder för övrig industri för att underlätta en expansion av turismen. Det gäller exempelvis moms-satser, elpriser m.m. Stora idrottsevenemang gynnar turistindustrin och är viktiga även från kulturell synpunkt m.m. För att arrangera och hantera dylika evenemang krävs dock ett ökat offentligt engagemang i form av investeringar, krediter och riskförsäkringar.

I motion 2004/05:N413 (fp) hävdas att en ny inriktning av statens politik avseende tjänstesektorn och småföretagande skulle förbättra turistnäringens allmänna förutsättningar på ett avgörande sätt och därmed lämna betydande bidrag till både ökad sysselsättning och förbättrad handelsbalans. En av de två viktigaste förutsättningarna för turistnäringen är skattesystemets inriktning, vilken givit näringen ett högt kostnadsläge i förhållande till konkurrentländer. Vidare är det ett problem med resegarantilagens tillämpning; det system som valts i Sverige medför en kraftig snedvridning av konkurrensen till storföretagens fördel och småföretagens nackdel.

I motionerna 2004/05:N304 (kd) och 2004/05:N326 (kd) hävdas att pengar som satsas på marknadsföring av Sverige ger god avkastning. Den unika allemansrätten i Sverige innebär att naturupplevelser blir tillgängliga på ett sätt som inte har motsvarighet i många andra länder. En satsning på turistnäringen är gynnsam eftersom verksamheten till största delen består av tjänster, t.ex. inom hotell- och restaurangföretag.

Turismen är en nationell angelägenhet, framhålls det i motion 2004/05:N412 (kd). Det behövs en översyn av statens engagemang och en samordning av insatserna så att bästa möjliga resultat kommer ut. Förutsättningarna för en växande turistnäring är goda med bl.a. lockande natur- och kulturområden, hög säkerhet och kvalitet samt hög kompetens. Ändå har Sverige haft svårt att hävda sig som turistland. Kristdemokraternas budgetalternativ innebar 100 miljoner kronor utöver regeringens anslag till turistfrämjande åtgärder. En sådan satsning på marknadsföring skulle göra Sverige mera likt de övriga nordiska länderna.

En väl fungerande infrastruktur är av avgörande betydelse för turismen på landsbygden. Enligt motionärerna måste anslagen till infrastrukturinvesteringar, drift och underhåll öka kraftfullt efter en lång period av minskade anslag. Ett stöd till en järnvägsbana, t.ex. Inlandsbanan, skulle också betyda mycket för dem som lever på turism längs banan. Motionärerna framhåller vikten av att Sverige deltar aktivt i den forskning som bedrivs kring turism. Bland annat nämns att efterfrågan på kvalificerad arbetskraft ökar successivt inom turistnäringen. Utbildningsvägar bör därför skapas för att de som har erfarenhet skall kunna komplettera med teoretiska studier. Enligt motionärerna finns det en stor tillväxtpotential i konferensturism och evenemangsturism. Så länge Sverige har en avsevärt högre turistmoms än andra länder är det dock svårt att konkurrera fullt ut. Nyföretagande och investeringar i den egna kommunen leder till att evenemangsturismen, som t.ex. resor till utomhuskonserter i Dalhalla, lockar till sig alltfler besökare. Den småskaliga lands-

bygdsturismen bygger på ett lokalt engagemang som innebär att de som driver företagen och är sysselsatta inom näringen finns på orten. Målsättningen skall vara att skapa förutsättningar för en ekologiskt uthållig näring. Turistföretagens behov av kapital är mycket varierat, beroende på typ av företag. Företagens största tillgång är ofta en god service; detta kan innebära problem eftersom banker och andra långivare inte ger lån utan säkerhet i fasta tillgångar.

I motion 2004/05:Kr354 (c) framhålls att kulturturism är ett sätt att utveckla turismen och tänka i andra banor än de traditionella. Vidare behövs samverkan mellan kulturlivet och turistorganisationerna. Enligt motionärerna bör Turistdelegationen få ett uppdrag att studera hur kulturen på ett mer aktivt sätt kan komma in i turismens sammanhang.

Naturintresset kan främjas bl.a. genom en ekologiskt hållbar turism i skyddade naturområden, hävdas det i motion 2004/05:MJ507 (c). Entreprenörer som vill skapa och utveckla nya resmål på landsbygden och i skyddade naturområden bör stödjas, anser motionärerna. Det bör vara en ekologiskt hållbar turism, där de lokalt boende får utkomst av t.ex. reservat och naturskyddsområden.

I motion 2004/05:N204 (c) anförs att Sverige är bland de sämsta länderna i Europa när det gäller anslag till turismen – 10 kr per invånare och år. Enligt motionären tyder detta på att Sverige inte har förstått den stora potential som finns för hela turistnäringen. Fler turister skapar fler arbetstillfällen, vilket är viktigt inte minst för glesbygderna.

I motion 2004/05:N230 (c) hävdas att turismen skulle kunna expandera ännu mer och ge ytterligare arbetstillfällen, inte minst i de norra delarna av Sverige. Vid en jämförelse med andra nordiska länder är den svenska statens satsning på marknadsföring av Sverige som turistland ca 10 kr per invånare medan övriga länder satsar omkring 50 kr per invånare. Förutsättningarna måste därför förbättras och en ökad satsning göras på svensk turism, anser motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Ett näringsfrämjande perspektiv och företagande inom turistsektorn

Olika typer av problem för småföretagen inom turistsektorn har berörts i ovan redovisade motioner.

Turistdelegationens synpunkter på möjligheter och hinder inom branschen har bl.a. formulerats i skriften *Sundare förnuft* (oktober 2003). En utgångspunkt är att Sverige har potential som turistland, men att det behövs en tydlig fokusering på det turistiska företagandet. De hinder som redovisas är bl.a. följande:

- Turismen, som är en ung näring, har svårt att hitta riskvilligt kapital.
- Det finns många säsongsföretag inom näringen vilket försvårar möjligheten att få krediter.

– Skatter på arbetskraft är relativt höga vilket är en nackdel för en näring med hög andel arbetskraftskostnader. Momssatserna är betydligt högre än för genomsnittet av EU-länderna.

– Underprissättning av offentliga och ideella aktörer hämmar den entreprenörmässiga utvecklingen inom näringen.

Beträffande frågan om *mervärdesskatt* kan upplysas att Mervärdesskatteutredningen (dir. 2002:141) enligt sina direktiv har att göra en översyn av tillämpningsområdet för de reducerade skattesatserna och undantagen från beskattning inom mervärdesskatteområdet. I uppdraget (särskild utredare: regeringsrådet Lennart Hamberg) ingår att kartlägga de avgränsningsproblem som finns med nuvarande regler. Översynen skall också innefatta en analys av skattesatsernas struktur utifrån rättsliga, administrativa, ekonomiska, fördelningspolitiska och statsfinansiella aspekter. Mervärdesskattens påverkan på konkurrenssituationen mellan och inom olika branscher skall belysas. Utredaren skall lämna förslag till de förändringar som behövs. Vid utformningen av förslagen skall även internationella aspekter på det svenska mervärdesskattesystemet beaktas. Utredaren skall slutligen även se på effekterna av den mervärdesskattelagstiftning inom kulturområdet som trädde i kraft den 1 januari 1997. Nyligen fick utredningen tilläggsdirektiv och beslut om förlängd tid (dir. 2004:154). Ett delbetänkande skall redovisas senast i juni 2005 och slutbetänkandet senast i oktober 2006.

De nuvarande reglerna för regionalt nedsatta *socialavgifter* i stödområde A trädde i kraft den 1 januari 2002. Avdraget – som görs utöver det generella avdraget på 5 % – uppgår till 10 % av lönesumman, dock högst 85 200 kr per år. Nedsättningen gäller de flesta former av näringsverksamhet, inklusive turism. Den gäller dock inte för verksamhet som bedrivs av kommun, landsting, statlig myndighet eller trossamfund.

Den nu gällande *resegarantilagen* (1972:204) har till syfte att ge konsumenter på reseområdet ett skydd mot förluster som en researrangörs betalningsinställelse eller betalningsförmåga kan medföra. För att åstadkomma detta skydd skall de företag som anordnar eller förmedlar resor som omfattas av resegarantilagen ställa säkerhet för sin verksamhet hos Kammarkollegiet. Lagen baseras på ett EG-direktiv. I lagutskottets betänkande 2004/05:LU8 (s. 40) – till vilket hänvisas – redogörs för tidigare överväganden och ställningstaganden kring det nuvarande systemet. Enligt lagutskottets nämnda betänkande från januari 2005 kan tiden vara mogen för den av motionärerna efterfrågade översynen. Lagutskottet förutsatte att en sådan översyn skall komma till stånd utan något formellt tillkännagivande från riksdagens sida. I en reservation (m, fp, kd, c) uttryckte reservanterna att en alternativ modell för ställandet av resegaranti måste utredas i syfte att bättra tillgodose de små reseföretagens intressen och konsumenternas behov av skydd.

Ett Sverigefrämjande perspektiv och marknadsföring inom turistsektorn

De ekonomiska satsningarna på marknadsföring av Sverige från statens sida redovisas i propositionen (s. 10). För budgetåret 2004 har det ordinarie anslaget till turistfrämjande höjts med 10 miljoner kronor; för innevarande budgetår 2005 uppgår anslaget till drygt 101 miljoner kronor.

Det kan vidare erinras om att riksdagen hösten 2001 i samband med behandlingen av regeringens förslag om en ny regional utvecklingspolitik beslutade om 20 miljoner kronor för ett projekt som syftade till marknadsföring av varumärket Fjällvärlden (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4). Pengarna avsåg ett projekt, som skulle genomföras under en treårsperiod, 2002–2004, under ledning av Turistrådet i nära samverkan med bl.a. Turistdelegationen, turistforskningsinstitutet ETOUR, berörda branschorganisationer och rese- och turistföretagen i området. Enligt uppgift har regeringen beslutat om förlängd tid för projektet. En slutrapport med en utförlig redovisning av programmets genomförande, finansiering och effekter skall redovisas till regeringen senast den 5 augusti 2005.

I en rapport från ETOUR, Hur användbar är svensk turiststatistik (U 2005:28), är slutsatsen att dagens statistiska underlag inte håller för bredare kvantitativa studier av turism i Sverige. I rapporten görs en sammanställning och en jämförelse av tillgänglig statistik över resor och gästnätter under perioden 1990–2003. Särskilt har möjligheten till regionala studier undersökts liksom också turismen under kortare tidsintervall, t.ex. per månad. Enligt rapportförfattarna finns det stora brister i nuvarande statistiska underlag. Bland annat på grund av skillnader i insamlingsmetod är källorna inte jämförbara. I rapporten redovisas behov av förbättringar och presenteras ett antal möjliga åtgärder.

På uppdrag av Turistdelegationen har AB Handels Utredningsinstitut utfört en studie om turismens betydelse. Skriften *Turismens betydelse* – en studie av Glasriket, Idre fjäll och Icehotel presenterades under våren 2004. Syftet med studien var att studera de tre turistmålen och deras betydelse för sina respektive regioner. I studien konstateras att vissa förutsättningar måste finnas för att ett resmål skall kunna utvecklas, bl.a. attraktionskraft, serviceutbud, kommunikationer till orten samt försäljningskanaler genom vilka upplevelserna kan marknadsföras och säljas. Resultatet av studien var att det finns stora skillnader i antalet gästnätter i de tre regionerna. Glasriket skiljer sig från de två övriga genom få gästnätter per capita trots att regionen årligen beräknas ha en miljon besökare. I Älvdalen återfanns nästan 12 % av den förvärvsarbetande dagbefolkningen i turistnäringen (år 2001), vilket är fem gånger högre än genomsnittet för riket, medan Glasriket hade få sysselsatta inom turistnäringen (1 %). Utredarnas slutsats var att turismens potential inte tagits till vara fullt ut i Glasriket.

Kapitalförsörjning

Rese- och Turistindustrin i Sverige (RTS), en förening för branschorganisationer och företag i turistnäringen, tog våren 2003 inom ramen för Framtidsprogrammet initiativ till bildandet av Rese- och Turistindustrins Tillväxtråd. Tillväxtrådet består av representanter för den svenska kapitalmarknaden, rese- och turistnäringen, Almi Företagspartner AB, Verket för näringslivsutveckling (Nutek) och Turistdelegationen. Rådet har bildats för att säkerställa riskkapital för utveckling av rese- och turistföretagen i Sverige. Turistnäringen stöds genom att erbjudas kontakter med kapitalmarknaden. Det enskilda företaget får hjälp med rådgivning när det gäller finansiering, marknadsföring och expansion. Samtidigt vill Tillväxtrådet förse kapitalmarknaden med kompetens och kontakter inom rese- och turistindustrin.

Nutek har i mars 2005 beslutat erbjuda 60 miljoner kronor för delfinansiering av produktutveckling inom små företag. När det gäller små rese- och turistföretag samlas de i ett partnerskap inom ramen för RTS, som gör en samlad ansökan för branschen. Från och med den 14 april 2005 kan rese- och turistföretag eller företagsnätverk kontakta RTS för att få ansökningsunderlag och diskutera sina produktutvecklingsbehov. Produktutvecklingsinsatser i företag som Nutek beslutar att delfinansiera skall vara slutförda senast i november 2006.

Villkor för att få del av dessa Nutekmedel är att medlen skall finansiera konkreta insatser i små företag för utveckling av deras varor och tjänster. Stödmedlen kan användas inom områdena teknik, miljö, design, marknad, ekonomi och organisation. Stöd kan ges till enskilda företag och företagsnätverk. Stödföretagen, som skall ha mellan 1 och 100 anställda, måste själva stå för minst 50 % av kostnaden med kontanta medel. Exempel på insatser hos företag som kan finansieras är konsultinsatser, projektanställningar, utbildningsinsatser, investeringar i t.ex. prototyper och marknadsundersökningar. För rese- och turistnäringen handlar det om 2,5 miljoner kronor som i ett första steg skall tilldelas företagen. Det maximala beloppet som varje företag eller nätverk kan få är 800 000 kr.

Infrastruktur och turism

Den infrastrukturplan som riksdagen beslutade om år 2001 omfattade 364 miljarder kronor under perioden 2004–2015 (prop. 2001/02:20, bet. 2001/02:TU2). Trafikutskottet konstaterade år 2004 (prop. 2003/04:95, bet. 2003/04:TU10) att det övergripande transportpolitiska målet om att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet alltså hade hög relevans samt att det utgjorde den centrala utgångspunkten för åtgärder i transportinfrastrukturen. Trafikutskottet såg med tillfredsställelse på att uppgiften att bevara och säkerställa befintliga vägar och järnvägar prioriteras under perioden. De av regeringen fastställda långsiktsplanerna och strategierna för perioden 2004–2015, som totalt omfattar 381,5 miljarder kronor, utgick enligt

trafikutskottets bedömning från en god avvägning mellan olika typer av åtgärder, de transportpolitiska delmålen och samhällsekonomiska bedömningar.

Trafikutskottet har nyligen behandlat motioner på infrastrukturområdet, där även turismens behov berörs. I betänkande 2004/05:TU11 anförde trafikutskottet bl.a. att det stod fast vid sin tidigare redovisade ståndpunkt, nämligen att de utökade planeringsramarna för väg- och järnvägsinvesteringar möjliggjorde en kraftfull modernisering och utveckling av transportinfrastrukturen. Därmed avstyrkte trafikutskottet motionerna på området. I en reservation (m, fp, kd) sades att väginfrastrukturen var en grundförutsättning för att landets företag skall kunna växa samt att eftersläpande underhåll måste åtgärdas.

Även digital infrastruktur är av betydelse för turismen. Här kan påminnas om att Turistrådet svarar för den officiella turistsajten www.visit-sweden.com, som blev klar år 2003. Webbplatsen www.sweden.se är en gemensam sajt för allt Sverigefrämjande och har tagits fram gemensamt av de främjandeorganisationer som ingår i Nämnden för Sverigefrämjandet i utlandet. Den administreras av Svenska institutet.

Kultur och turism

Inom ramen för Innovationsprogrammet diskuterar och driver Turistdelegationen ett antal konkreta samarbetsprojekt med Riksantikvarieämbetet och Statens fastighetsverk rörande bl.a. världsarv och affärsutveckling av kultur-turistiska produkter.

Även inom ramen för EG:s strukturfonder pågår ett stort antal utvecklingsprojekt inom det kultur-turistiska området. Svenska kulturprojekt fick en kvarts miljard kronor i stöd från EG:s strukturfonder år 2004. Sammanlagt tilldelades 245 projekt 251 miljoner kronor enligt den årliga redovisningen från Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens kulturråd och Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Om medfinansieringen räknas med fick de 245 projekten tillsammans drygt 750 miljoner kronor under år 2004. (Redovisningen gäller beslutade medel; ej förbrukade.) Större delen av stödet gick till Norrland och utsatta regioner i södra och mellersta Sverige, ofta för att utveckla kulturarv och främja kulturlivet i syfte att främja turism och göra områdena mer attraktiva. Många kulturanknutna projekt syftar till att bevara och tillgängliggöra kulturarvet och att stärka den lokala och regionala identiteten. Vanliga är också projekt som syftar till ett ökat, samordnat och mer tillgängligt kulturutbud. Huvudsakliga nationella offentliga finansiärer har varit landsting, länsstyrelser och kommuner. Bland övriga medfinansiärer kan nämnas länsarbetsnämnder, läns museer, högskolor, Statens kulturråd, Svenska Filminstitutet, Boverket, Statens fastighetsverk samt Stiftelsen framtidens kultur.

Natur- och ekoturism

Som framgår av tidigare avsnitt har Svenska Ekoturismföreningen och Turistrådet tillsammans lanserat en *kvalitetsmärkning för ekoturismarrangemang* – Naturens Bästa. Även Svenska Naturskyddsföreningen står bakom Naturens Bästa. Inom ramen för Innovationsprogrammet är Turistdelegationen en part i utvecklingen av märkningssystemet Naturens Bästa som hanteras av Svenska Ekoturismföreningen. Systemet är riktat mot spetsarrangemang inom ekoturismområdet. Naturens Bästa bestod under år 2004 av drygt 60 godkända arrangörer och över 220 olika naturresor. Arbetet med att bygga upp kvalitetsmärkningen finansieras med medel från i första hand Statens jordbruksverk, Turistdelegationen, Nutek, länsstyrelserna i Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten, företagen själva, Svenska Ekoturismföreningen och Turistrådet.

Vid Vildmarksmässan i april 2005 arrangerades fem seminarier om naturbaserad turism. Programmet omfattade bl.a. information kring kvalitetssäkringssystem.

Som redovisats tidigare tas frågan om *Allemansrätten och samtycke av markägaren* upp i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd). Likartade frågeställningar har behandlats av riksdagen bl.a. i samband med miljöbalkens införande (prop. 1997/98:45, bet. 1997/98:JoU20). Det dåvarande jordbruksutskottet klargjorde (s. 70) att miljöbalkens generella regler om miljöhänsyn skall gälla även för verksamheter som – kommersiellt eller ideellt – organiserar friluftsliv med utnyttjande av allemansrätten. Bland annat var innebörden att en verksamhetsutövare skall vidta de åtgärder som behövs för att förebygga skador för miljö och hälsa. En person som arrangerar friluftsliv för andra kan behöva styra deltagarna till mindre känslig mark samt informera om innebörden av allemansrätten, förklarade jordbruksutskottet.

Under riksdagsåren 2001/02 och 2002/03 togs frågor om allemansrätten och kommersiell verksamhet upp i miljö- och jordbruksutskottet. I betänkande 2002/03:MJU15 redovisade miljö- och jordbruksutskottet följande överväganden:

Utskottet har tidigare uttalat att allemansrätten är en sedvanerätt som bör ligga fast och som bör värnas samtidigt som det är av största betydelse att respekten för allemansrättens gränser alltid visas och att de skyldigheter som följer med rättigheterna iakttas (skr. 2001/02:173 En samlad naturvårdspolitik, bet. 2001/02:MJU24, rskr. 2001/02:316). Utskottet är väl medvetet om att ett felaktigt eller ovarsamt nyttjande av allemansrätten leder till konflikter med markägarna. Sådana konflikter bör alltid förebyggas. Goda vanor måste grundläggas tidigt i skola och förskola. Också en god planering för friluftsliv kan hjälpa till att vidmakthålla respekt och förståelse för allemansrätten. Allemansrätten har under de senaste årtiondena delvis fått ändrade förutsättningar genom den ökade motoriseringen respektive kommersialiseringen av friluftslivet. Urbanisering och ändrade fritidsvanor har gjort att aktiviteterna i naturen, såväl till karaktär som till omfattning, ser annorlunda ut i dag. Detta understryker ytterligare vikten av kunskap om allemansrätten och en god planering för friluftsliv, där inte minst markägarna involveras. Upplevelseturism i olika former tenderar att öka. För såväl offentlig som privat mark bör stor vikt läggas vid

kontakt och samråd med markägaren och, i relevanta fall, fiskevattenägaren innan kommersiell verksamhet påbörjas. Ett kommersiellt turistiskt nyttjande kan ge både incitament och ekonomi för naturvård samtidigt som de upplevelser som naturturismen förmedlar kan medföra ökad förståelse för och kunskap om naturvård. Detta gäller i synnerhet om turistföretagen och turistprodukterna har en god lokal förankring. Vid samråd och prövning bör generellt prioritet ges åt de turistaktiviteter som medför minst miljöpåverkan. Utskottet ansåg vid behandlingen av regeringens skrivelse att de bedömningar regeringen gjorde innebär att de olika intressekonflikter som kan uppstå på ett verksamt sätt skulle kunna mötas. Utskottets uppfattning kvarstår, och därmed avstyrks motionerna – – –

I en reservation (m, kd, c) sades att allemansrättens utformning bör ses över och att kommersiell friluftsverksamhet på privat mark måste förutsätta att markägaren är vidtalad och har lämnat sitt godkännande. Enligt reservanterna borde det vara ett krav att skriftliga avtal om villkoren för verksamheten upprättas. De begärde att miljöbalken i enlighet härmed ändras så att missbruk av allemansrätten förhindras. Detta bör ges regeringen till känna, ansåg reservanterna.

Enligt sin planering skall miljö- och jordbruksutskottet under sensvåren 2005 ånyo ta upp frågor om allemansrätten och kommersiellt utnyttjande i samband med behandling av propositionen om en effektivare miljöprövning (prop. 2004/05:129).

Frågan om *turistflyg i fjällen*, vilken berörs i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd), har varit föremål för diskussion, där meningarna varit mycket delade. Luftfartsverket och Naturvårdsverket har förespråkade restriktioner för fjällflyget med hänvisning bl.a. till bullret. De båda myndigheterna har föreslagit start- och landningsförbud i de områden där skoterförbud finns. Mot detta förslag har turistföretag m.fl. i Norrland protesterat. Miljöminister Lena Sommestad har uttryckt att hon vill förena turism och god naturvård; de skall gå hand i hand.

Frågan om eventuella fjällflygsbegränsningar tas upp i den nyligen till riksdagen överlämnade propositionen om svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (prop. 2004/05:150). Där informeras att regeringen noga kommer att följa utvecklingen när det gäller buller från luftfartyg i fjällen. Regeringens avsikt är att införa en skyldighet för flygoperatörerna i de aktuella områdena att redovisa uppgifter om antalet starter och landningar, start- och landningsplatser samt färdväg. Syftet är att få en bättre bild av bullersituationen. Om det visar sig att behov föreligger kommer regeringen att senast år 2007 återkomma med förslag om ytterligare åtgärder för att uppnå miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö, delmål 2 om buller.

Hästsektorns växande betydelse har bl.a. lett till att hästfrågor har utretts och att betänkandet *En svensk hästpolitik* (SOU 2000:109) har presenterats. I december 2003 lämnade regeringen en skrivelse till riksdagen om en handlingsplan för åtgärder inom hästsektorn, vilken behandlats av miljö- och jordbruksutskottet (skr. 2003/04:54, bet. 2003/04:MJU15). Regeringens initiativ att inrätta en samarbetsgrupp rörande allmänna hästfrågor för att genom samverkan bättre kunna ta till vara hästsektorns utvecklingspotential välkomnades

av miljö- och jordbruksutskottet. Många frågor av strategisk karaktär för olika delar av hästsektorn kan med fördel diskuteras inom ramen för en sådan allsidigt sammansatt grupp, ansåg miljö- och jordbruksutskottet.

I slutbetänkandet (SOU 2004:135) av Inlandsdelegationen (ordförande: f.d. kommunalrådet Tord Andnor) sägs att turistnäringen har stora möjligheter att växa och utvecklas i inlandet. Ett av många förslag är att ett centrum för utbildning och kompetensutveckling för hästturism etableras i Wången, i enlighet med förslaget i Turistdelegationens utredning om Häst-Sverige som upplevelseindustri. Enligt uppgift kommer Regeringskansliet att besluta om den fortsatta hanteringen av betänkandet under hösten 2005.

På en fråga (fr. 2004/05:1455) av Cecilia Widegren (m) om byråkrati i hästnäringen svarade jordbruksminister Ann-Christin Nykvist att det främsta skälet till att det krävs tillstånd från kommunen för att hålla hästar är vikten av att undvika vanvård av djur. Statsrådet ansåg att företag inte skall behöva drabbas av onödig byråkrati, oavsett bransch. Hon utgick från att Djurskyddsmyndigheten aktivt arbetar med att så långt som möjligt förenkla för berörda företagare.

När det gäller *fisketurismen* gjordes en undersökning, publicerad år 2003, av Sveriges Fisketurismföretagare i samarbete med Fiskeriverket, Jordbruksverket och Turistdelegationen. Av rapporten Fisketuristiskt företagande i Sverige 2002 – En kartering och undersökning av fisketuristiska företag, deras ekonomi och resursutnyttjande framgår att det finns minst 20 miljoner aktiva sportfiskare bara i Europa, av vilka ca 5–10 % reser internationellt för att fiska.

Sverige har enligt rapporten kanske bättre naturliga förutsättningar än något annat europeiskt land för att på sikt kunna nå en ledande position på marknaden. Vid undersökningstillfället var dock utvecklingsnivån på de upplevelseproducerande företagen ännu låg, och det fanns en mängd områden där insatser behövdes.

Inom ramen för undersökningen identifierades 334 fisketuristiska upplevelseföretag. Företagen hade en god spridning över landet med en viss övervikt till Norrlandslänen. De flesta företag återfanns i glest befolkade områden, där de sannolikt spelade, eller kan komma att spela, en viktig roll för den lokala ekonomin. Få av företagen arbetade enbart med fisketurism.

I genomsnitt omsatte företagen på sin fisketuristiska verksamhet endast ca 400 000 kr per årsarbete, vilket sammanhänger med branschens ännu låga utvecklingsnivå. Tidigare undersökningar av marknaden har påvisat en stor fisketuristisk potential för Sverige förutsatt att entreprenörer kan förädla naturlig råvara till attraktiva hållbara produkter. Framtida insatser för att främja utvecklingen av fisketurism behövde därför framför allt inriktas på att underlätta det fisketuristiska entreprenörskapet och på att öka attraktionskraften i produkterna.

På regeringens uppdrag har Naturvårdsverket tillsammans med Fiskeriverket m.fl. utrett möjligheter och hinder för en expansion av fisketurismen, och i februari 2005 redovisades rapporten Förutsättningar för fisketurismens

utveckling i Sverige – Rapport från ett regeringsuppdrag. Möjligheterna och hindren sammanfattas på följande sätt (med någon reducering):

- De naturliga förutsättningarna för fisketuristiskt företagande i Sverige får anses goda och de kan förbättras.

- Det finns en stor internationell marknad med tydliga målgrupper som är lätta att nå.

- Fisketuristiskt företagande kan med rätta insatser bli en viktig näring i glesbygd, både i inlandet och längs våra kuster, t.ex. som ett viktigt komplement till det småskaliga yrkesfisket vid kuster och insjöar.

- Genom de kvalitetskrav som branschorganisationerna ställer på sina företagsmedlemmar ges en kvalitetssäkring av produkten.

- Det är svårt att säkra tillgången på fisk i ett system som är öppet för olika kategorier av fiskande.

- Få fisketuristiska företag har full rådighet över den fiskresurs de nyttjar och därmed inte heller full kontroll över sin resursbas och produktkvalitet. På allmänt vatten saknas för närvarande den möjligheten helt.

- Det saknas flexibla upplåtelseformer som bättre tillmötesgår näringens behov.

- Den otillräckliga servicenivån utgör ett hinder för expansion av näringen.

- Utan en god kontakt med marknaden och kännedom om dess krav är det svårt att utforma produkterna och nå rätt marknad. Det gäller särskilt den utländska marknaden.

Ett stort antal förslag och rekommendationer lämnas i rapporten. Enligt uppgift har rapporten skickats ut på remiss under maj 2005, varvid yttranden har begärts till den 26 augusti 2005.

I betänkandet Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering (SOU 2005:27) redovisas den svenska fiskerikontrollen med avseende på bl.a. myndigheternas effektivitet och presenteras bedömningar och förslag (särskild utredare: generaldirektör Yvonne Gustafsson). Fisketuristnäringen omnämns kortfattat.

Utbildning och turism

Den i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) berörda frågan om antalet platser för *kvalificerad yrkesutbildning* (KY-platser) har behandlats av utbildningsutskottet. I betänkande 2004/05:UbU1 (s. 53) redovisade utbildningsutskottet ställningstagandet att KY har varit framgångsrik i att utbilda kvalificerad arbetskraft och att det fanns en fortsatt stark efterfrågan från arbetslivet på nya utbildningar. Utbildningsutskottet menade att omfattningen av utbildningen år 2005 skulle ligga på ungefär samma nivå som tidigare. På sikt borde dock KY ökas enligt utbildningsutskottet. I en reservation (fp, c) hävdades att antalet platser vid KY-utbildningen kontinuerligt bör utökas.

Det kan vidare nämnas att årsredovisningen för Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning (KY-myndigheten) rapporterar att KY under år 2004 omfattade 33 pågående utbildningar med anknytning till turism. För år 2004

redovisas att det fanns 1 853 sökande till turismutbildningar, varav 699 antogs.

I regeringens ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100) föreslås att den kvalificerade yrkesutbildningen temporärt utökas med 1 000 platser med start från hösten 2005. De särskilda medlen ger möjlighet för utbildning inom yrkesområden där det råder brist på kvalificerade yrkesutbildade, sägs det. Val av yrkesområden och den geografiska fördelningen av platser fastställs av KY-myndigheten efter samråd med Arbetsmarknadsstyrelsen. Genom ett starkt inflytande från arbetslivet på lokal och regional nivå i planeringen finns förutsättningar att snabbt fånga upp specifika behov, anser regeringen.

Vidare kan nämnas att som ett led i att förverkliga Framtidsprogrammets ambitioner har RTS Kompetensråd bildats med representanter från den svenska rese- och turistindustrin. Syftet är att höja professionalismen i näringen genom att aktivt bevaka utbildningsfrågorna och ha en löpande dialog med berörda myndigheter och departement. Kompetensrådet vill bidra till att skapa högre kvalitet när det gäller innehåll, läromedel och lärarkompetens samt näringslivsförankring i turismutbildningar på alla nivåer. Rådet vill också kvalitetssäkra turismutbildningarna genom att utveckla ett system för certifiering av utbildningarna.

Turismforskning

I propositionen om forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80) redovisas att turistnäringen har blivit en allt viktigare resurs för regional utveckling. Turismvetenskap är ett relativt ungt forskningsområde i Sverige. Högre utbildning och forskning inom turistområdet sker framför allt inom ämnen som kulturgeografi och företagsekonomi. Ett tiotal högskolor och universitet i Sverige har undervisning och forskning inom turismområdet. En stor och aktiv forskarmiljö för turismforskning finns vid det mångvetenskapliga turistforskningsinstitutet ETOUR inom Mitthögskolan som utvecklat och spridit kunskap om turism och resande. Forskningen har fokus på att utveckla platser och regioner till attraktiva och väl fungerande resmål. På Göteborgs universitet liksom vid ETOUR sker ett samarbete med turistnäringen, där forskare och företagare arbetar tillsammans i olika utvecklingsprojekt.

Enligt uppgift har ETOUR under det svenska EU-medlemskapets första projektperiod (1997–september 2001) beviljats 35 miljoner kronor från EU:s regionala fond. Under den andra projektperioden (oktober 2001–2004) beviljades 35,7 miljoner kronor. Till EU-bidragen skall läggas annan finansiering. Från och med år 2005 föreligger inte EU-stöd.

I den tidigare nämnda skrivelsen från fyra lärosäten till Näringsdepartementet (N2004/8510/RUT) och Utbildningsdepartementet (U2004/4385/UH) om deras gemensamma vilja att tillsammans organisera och genomföra en nationell turismforskarskola förklaras bakgrunden, nämligen att svensk turismforskning för närvarande inte är speciellt omfattande. Endast få etablerade forskare inom turismrelaterade ämnen har möjlighet att ägna sig åt turismforskning av internationell klass, sägs det. Skälen är bl.a. att det ringa antalet

erfarna forskare med t.ex. docentkompetens medför svårigheter att konkurrera om stora forskningsanslag och att bristen på disputerade lärare i ämnet medför en stor undervisningsbörda för de få som finns.

Utskottets ställningstagande

Att det finns en stor ekonomisk och sysselsättningsmässig potential inom turistnäringen är en grundsyn som både propositionen och många motioner vittnar om. Denna grundsyn utgör enligt utskottets sätt att se en bra förutsättning för att kunna utveckla politiken inom turistområdet.

Utskottet anser att de två grundperspektiven – ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande – är en ändamålsenlig utgångspunkt för inriktningen av turistpolitiken. Det kan konstateras att denna syn är gemensam för alla partier.

Utskottets synsätt att turismutvecklingen i stor utsträckning beror på lokala aktörer och drivs underifrån blir avgörande för den inriktning av åtgärder som förordas. De regionala tillväxtprogrammen bör ses i detta sammanhang.

Det näringsfrämjande perspektivet inom turistnäringen, vilket omfattar insatser som företagsutveckling, främjande av entreprenörskap, regelförenkling m.m., syftar till att turistnäringen skall utvecklas sunt inom ramen för den allmänna näringspolitik som gäller i Sverige. I ett antal motioner tas upp olika problem som kan påverka företagen inom näringen, såsom kreditsvårigheter, skattefrågor, otillräcklig kompetens, brist på forskning m.m. Utskottet konstaterar att ett antal åtgärder för att lösa problem antingen pågår eller har föreslagits i propositionen. I det föregående har beskrivits åtgärder inom kapitalförsörjningsområdet, Mervärdesskatteutredningens arbete, regionalt nedsatta socialavgifter inom stödområde A, förslag om utökade utbildningsmöjligheter i regeringens ekonomiska vårproposition samt förslag om samverkan mellan olika lärosäten när det gäller turismforskning.

När det gäller synen på turismen bör det uppmärksammas att det inte är en vanlig tjänstenäring eftersom konsumtionen i form av boende på hotell och måltider på restaurant etc. till stor del endast är en följd av att turisterna vill besöka en speciell plats eller attraktion. Turistnäringen är således inte en enhetlig bransch. Av detta följer att näringen är svår att fånga in i statistik och att forskningen har haft ”svårt att lyfta”. Dels har forskningen varit utspridd på ett antal lärosäten, dels har naturliga samarbetsforum för forskarna saknats samt dels har de fåtaliga erfarna forskarna svårigheter att hinna med både forskning och undervisning. Till detta kommer att tidigare bidrag till turismforskning från EU:s strukturfonder har upphört. Utskottet noterar med tillfredsställelse att åtgärder för att komma till rätta med vissa brister nu planeras. Bland annat skall statistiken utvecklas så att den blir könsuppdelad och tillföras en tydligare regional dimension än vad som i dag är fallet. Utskottet vill vidare – i likhet med flera motionärer – betona vikten av en svensk turismforskning. Regeringens förslag om ett turismforskningsnätverk ser utskottet som en startpunkt för en starkare turismforskning. Utskottet vill poängtera vikten av att koncentrera insatserna för att uppnå kvalitet.

När det gäller önskemålet om att öka kompetensen inom turistnäringen har utskottet inte någon väsensskild uppfattning jämfört med motionärerna i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd). Som redovisats ovan föreslås i regeringens ekonomiska vårproposition att antalet platser i den kvalificerade yrkesutbildningen utökas med ca 1 000 platser höstterminen 2005. Branscher som ansöker om utbildningen skall själva ta en aktiv del i planering och genomförande. Vidare kan satsningen på ett kompetensråd inom RTS (Rese- och Turistindustrin i Sverige) förväntas bidra till ett ökat fokus på kompetensutvecklingen inom turistnäringen.

Beträffande motionsönskemål om regelfrågor, bl.a. av innebörden att turistföretagen skall få mer jämlika regler med andra näringar, vill utskottet erinra om att detta också är regeringens syn, vilken återspeglas i att Nutek i framtiden (se följande avsnitt) kommer att ansvara för turistpolitikens näringsfrämjande perspektiv. Nuteks uppgifter att stärka näringslivets förutsättningar och främja hållbar regional tillväxt skall således omfatta alla typer av företag och branscher i alla delar av landet. Härvidlag skall kvinnors företagande, invandrars företagande och kooperativt företagande särskilt uppmärksammas.

I fråga om avlägsna fjälltraktors tillgänglighet för turister med användande av flyg har meningarna varit delade, vilket redovisats ovan. Miljöminister Lena Sommestads uttryckta uppfattning att turismföretagande och god naturvård skall kunna förenas bör dock inge såväl turistföretagare som turister tillförsikt inför framtiden.

Andra frågor som är viktiga för turismföretagandet är bl.a. kapitalförsörjnings- och infrastrukturfrågor. Utöver de generella kapitalförsörjningsinsatserna som har beskrivits i utskottets betänkande om vissa näringspolitiska frågor (bet. 2004/05:NU9 s. 17) kan utskottet konstatera att det finns särskilda insatser genom RTS rådgivning och genom Nuteks program för produktutveckling i små företag. Vidare menar utskottet att de satsningar som görs på en kraftfull modernisering och utveckling av transportinfrastrukturen och även på den digitala infrastrukturen är tillfredsställande.

Liksom föregående år anser utskottet att förutsättningarna är goda för att tjänsteproduktionen på turistområdet skall kunna utvecklas vidare – inte minst till gagn för dem som är bosatta i områden där utbudet av arbetstillfällen inom andra sektorer är begränsat. Åtgärder som vidtas för att främja natur-, kultur-, fiske-, häst- och fjällturismen liksom kortresande och evenemangsindustrin skall ses i detta sammanhang.

Vad regeringen föreslår om det Sverigefrämjande perspektivet ställer sig utskottet bakom. Staten bör ansvara för den övergripande marknadsföringen utomlands av Sverige och dess regioner. En grundsten för denna turism är den svenska naturen. Enligt utskottets uppfattning har natur- och kulturturismen en stor utvecklingspotential. Utskottet ser positivt på de olika åtgärder som planeras för att personer som är bosatta utomlands skall vilja besöka Sverige och för att turismen skall utvecklas på ett hållbart sätt. Det finns alltså goda skäl att instämma i regeringens uppfattning att en utredning bör tillsättas med

uppgift att föreslå nya modeller för gemensamma marknadsföringsinsatser. Likaså bedömer utskottet att formerna för en stärkt samverkan mellan Turistrådet, utrikesförvaltningen och Exportrådet bör studeras närmare. Utskottet har noterat att Turistdelegationen skall uppdras att lämna förslag på starka svenska turistiska utvecklingsområden. Med bl.a. dessa åtgärder bedömer utskottet att förutsättningarna för marknadsföringen av Sverige kommer att förbättras.

När det gäller förhållandet mellan allemansrätten och kommersiell verksamhet vill utskottet erinra om att miljö- och jordbruksutskottet, som bereder frågor inom detta område, kommer att behandla en motion kring denna fråga senare under våren 2005. Utskottet hänvisar därför till miljö- och jordbruksutskottets behandling.

Utan att gå in på samtliga de frågor som tas upp i propositionen och motionerna kan utskottet sammanfattningsvis konstatera att den inriktning som redovisas i propositionen är ägnad att främja utvecklingen av turismen i enlighet med de mål som satts upp. Den utvärdering av Framtidsprogrammet som regeringen planerar är enligt utskottets mening välbetänkt och ägnad att ge ytterligare information om effektiviteten av olika åtgärder.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen bör godkänna det som regeringen föreslår om inriktningen av turistpolitiken och avslå samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Organisationsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna att Turistdelegationen avvecklas. *Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).*

Propositionen

Avveckling av Turistdelegationen

Regeringen föreslår att Turistdelegationen avvecklas (avsnitt 6).

Enligt regeringen behövs en förbättrad samordning och en mer utvecklad samverkan mellan de Sverigefrämjande aktörerna, utrikesförvaltningen, Exportrådet, Svenska institutet, Myndigheten för utländska investeringar i Sverige, Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet och Turistrådet. Detta gäller i synnerhet på de internationella marknader där potentialen för ökad turism till Sverige är som störst.

Turistfrämjandeutredningen (SOU 2004:17) föreslog för sin del att en ny myndighet för turistfrämjandet skulle inrättas och arbeta i enlighet med det tidigare nämnda Framtidsprogrammet. Remissopinionen var inte entydig när det gäller utredningens organisationsförslag. Merparten av de remissinstanser

som avstyrkte förslaget förordade att Turistrådet skall behållas och att nuvarande ägarförhållande skall kvarstå.

Den inriktning av turistpolitiken som regeringen föreslagit och vilken redovisats i det föregående kräver en tydlig och långsiktigt hållbar genomförandeorganisation. För att skapa en konkurrenskraftig och innovativ turistnäring i Sverige finns det ett starkt värde i ett organiserat samarbete mellan staten och näringslivet, anser regeringen. Därför behövs ett fortsatt och mer aktivt delägarskap i Turistrådet. Vidare bör bolagets uppgifter tydliggöras. Enligt regeringens uppfattning skall bolaget i huvudsak svara för det Sverigefrämjande perspektivet i politiken.

Regeringen bedömer att även turistnäringen skulle må väl av att utvecklas inom ramen för den ordinarie strukturen för utveckling av entreprenörskap och tillväxt i företag, där bl.a. Nutek ingår. Härutöver finns det ett allmänt förvaltningspolitiskt behov av att minska antalet myndigheter. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att Turistdelegationen läggs ned.

Nutek bör i framtiden ansvara för turistpolitikens näringsfrämjande perspektiv. I det fortsatta organisationsarbetet kommer regeringen att ta ställning till bl.a. frågan om statistikansvarig myndighet.

Regeringens bedömning (prop. s. 87) är att Turistdelegationens analysfunktion bör skötas av Turistrådet. Nutek bör få ett ansvar för att utveckla näringspolitiska insatser för främjande av företagande och entreprenörskap inom turistnäringen.

Turistrådet – tydligare ägarroll och uppgifter

Regeringens inställning i de frågor som rör de statliga företagens förvaltning gäller främst de helägda företagen. Regeringen avser dock att även verka för att dessa principer tillämpas i delägda företag, t.ex. Turistrådet. Verksamheten skall följas löpande från Näringsdepartementet.

Det statliga hälftenägandet i Turistrådet bör fortsätta och – som tidigare nämnts – ägarrollen bör bli mer aktiv, anser regeringen. I samband med mäsor, seminarier och konferenser m.m. har Turistrådet en viktig samordningsfunktion. Att initiera och styra nationella främjandeprojekt är Turistrådets ansvar och detta finansieras av offentliga medel. För att kvalitativt utveckla Turistrådets arbete med marknadsundersökningar, marknadsbearbetning och marknadsföring bör Turistdelegationens analysfunktion överföras till Turistrådet.

Turistrådets offentliga uppgift, nämligen att främja destinationen Sverige, gäller dock inte bara utlandsmarknaderna. I uppgiften ingår även att få fler svenskar att turista i Sverige.

Nutek

Nutek skall stärka näringslivets förutsättningar och främja hållbar regional tillväxt genom företagsfinansiering, information och rådgivning. Dessutom skall Nutek verka för förbättrade förutsättningar för nyetablering av företag

samt ökad tillväxt och livskraft i befintliga företag. Verket skall underlätta strukturomvandling och internationalisering. Verkets uppgifter skall omfatta alla typer av företag och branscher i alla delar av landet.

Motionen

I motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) hävdas att Sverige tillhör den grupp länder i Europa som har sämst utvecklad turism, trots att det finns förutsättningar att vara bland de bästa. Sverige bör därför kraftigt förstärka marknadsföringsaktiviteterna med sikte på att komma i paritet med våra nordiska grannländer. Enligt motionärerna bör – som ett första steg – ökade ekonomiska resurser ges för att möjliggöra det stärkta myndighetssamarbete mellan Turistrådet, utrikesförvaltningen och Exportrådet som diskuteras i propositionen. Därför föreslås att anslaget för Turistrådet ökas med 10 miljoner kronor inom ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv i statsbudgeten.

Vissa kompletterande uppgifter

Nettoomsättningen för Turistrådet uppgick år 2004 till 129 miljoner kronor. (Därutöver finns indirekta intäkter som enbart framgår av turistföretagens räkenskaper men betingas av Turistrådets arbete.) Statens bidrag uppgick samma år till 87 miljoner kronor, vilket innebar en ökning med 10 miljoner kronor jämfört med året innan.

När det gäller Turistrådets omsättning per marknad år 2004 visar statistiken att Norge och Danmark kommer först, tätt följt av Tyskland och Storbritannien. Utlandsvolymen visar på en stadig ökning över tiden. Marknadsföring av varumärket Sverige sker genom Sverigeevenemang som görs tillsammans med andra Sverigefrämjande organisationer, genom tv-serier som är inspelade i Sverige och visas i andra länder och genom mediebearbetning m.m. Information lämnas till utländska reseköpare på nio marknader dels genom ett kontaktcentrum i Östersund, dels via Internet på Turistrådets hemsida.

Enligt uppgift är Turistrådets inriktning i marknadsföringen att utgå från behoven hos olika målgrupper i olika länder snarare än att göra befintliga turistprodukter till utgångspunkt. För marknadsföringsarbetet behövs en analysfunktion, uppger företagsledningen. Det kan också nämnas att ett arbete med kvantifierbara mål och resultatmätning har kommit i gång.

Turistrådet kan genomföra marknadsföringsuppdrag inom landet, men vanligen sköts denna verksamhet av regionala turistorganisationer eller av företagen själva. På den lokala nivån utförs turistfrämjandeåtgärder främst av kommunala turistbyråer men även av resebyråer, ideella föreningar m.fl. Informationsmaterial framställs av såväl företag som nationella och regionala turistorganisationer.

I Turistrådets återrapportering (daterad den 28 februari 2005) till Näringsdepartementet av hur anslaget (38:4) Turistfrämjande för budgetåret 2004

disponerats rapporterar Turistrådet om marknadsföringsinsatser under året, informationsteknik, den Sverigefrämjande verksamheten och omstrukturering av verksamheten m.m.

Av återrapporteringen framgår bl.a. att Turistrådet inte i något fall har haft projekt som faller inom ramen för tillväxtprogrammen. (Indirekt kan uppdrag ha förekommit, men då har det inte framgått av finansieringen eller beställningen.) I återrapporteringen skriver Turistrådet att en preliminär tolkning av den nu aktuella propositionen är att dessa frågor faller under näringsfrämjandet och att uppdraget skall handhas av myndigheter i framtiden.

Rörande statistikansvaret kan följande forskarsynpunkt nämnas. I den tidigare nämnda rapporten från ETOUR om användbarheten av svensk turiststatistik redovisas ståndpunkten att ett ansvar för att vidareutveckla den nuvarande statistiken inte bör vara kopplat till ett ansvar för att utveckla turistnäringen. Skälet är att ett dubbelt ansvar riskerar att skapa onödiga målkonflikter, menar rapportförfattarna. I enlighet med den senaste statistikreformen bör ansvaret vara kopplat till en myndighet som bedriver oberoende forskning om och analys av turistnäringen.

Utskottets ställningstagande

Den nuvarande organisationsstrukturen inom turismområdet innebär att både en statlig myndighet och ett halvstatligt företag är verksamma på området. Skiljelinjen mellan Turistdelegationens och Turistrådets ansvar uppfattas dock inte alltid som tydlig och ändamålsenlig. Organisationen torde sålunda kunna effektiviseras enligt utskottets mening. Regeringens förslag att Turistdelegationen avvecklas, att Turistrådets uppgifter tydliggörs och att Nuteks ansvar skall omfatta alla typer av företag och branscher, således även turistnäringen, är steg i denna riktning.

Utskottet vill framhålla vikten av att utnyttja all den kompetens som finns i olika delar av den nuvarande organisationen. Inte minst gäller det att ta till vara Turistdelegationens kunskaper och erfarenheter i fråga om samverkan, utredningsarbete, utvecklingsarbete, officiell statistik, analys m.m. Det noteras att regeringen i det fortsatta organisationsarbetet kommer att ta ställning till bl.a. frågan om statistikansvarig myndighet. Enligt utskottets mening bör riksdagen godkänna att Turistdelegationen avvecklas.

När det gäller uppgiften med Sverigefrämjande, ser utskottet positivt på ett utökat samspel och samverkan mellan – i första hand – Turistrådet, utrikesförvaltningen och Exportrådet. Eftersom såväl utrikesförvaltningen som Exportrådet redan i dag har visst ansvar i fråga om Sverigefrämjandeuppgifter anser inte utskottet att resursfrågan är aktuell. Därmed avstyrker utskottet kravet i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) på utökade resurser för detta ändamål.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen godkänner att Turistdelegationen avvecklas och avslår här aktuell motion i berörd del.

Utredning om turistföretagens konkurrenskraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå en motion om tillsättande av en utredning rörande konkurrenskraften inom turistnäringen med hänvisning till att det inte finns behov av en sådan utredning. *Jämför reservation 4 (m, fp, kd, c).*

Motionen

I motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) hävdas att turistföretagen, precis som andra företag, lider av bristerna i företagsklimatet i Sverige, t.ex. sjuklöneansvar, finansieringsproblem och otrygga villkor för företagare i socialförsäkringarna. Vidare är det ett problem för privata entreprenörer i turistnäringen att behöva konkurrera med skattefinansierad verksamhet, t.ex. uthyrning av företagstjänster eller restaurangverksamhet i kommunal regi. Regeringen bör därför tillsätta en utredning av den svenska turistnäringens konkurrenskraft i förhållande till våra grannländers med syfte att undanröja hindren för näringen.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt Turistdelegationens statistik (Fakta om svensk turism 2005, utgiven mars 2005) ligger Sverige ganska väl till i en prisjämförelse i fråga om varor och tjänster som är typiska för en kongressbesökare. Stockholm som kongressstad ligger på ungefär samma totalkostnadsnivå (index 124) som genomsnittet för 14 städer i Europa (index 123). Prisnivån i de städer som ingår i indexet för kongressspecifika tjänster är tämligen jämn med undantag för London och Paris, som är klart dyrare. Göteborg (index 109) ligger närmare det lägsta värdet än medelvärdet.

Det finns också en redovisning för de ingående ”minikorgarna”, när det gäller kostnader för hotell, restauranger, transport, shopping och övrigt. Stockholm och Göteborg var dyrast av alla städer när det gällde shopping. De två svenska städerna hade däremot ganska låga indexvärden i ”minikorgen” restauranger. I förhållande till våra grannländer noteras att kostnadsindex för restaurangpriserna i Helsingfors, Köpenhamn och Oslo ligger högre än för Stockholm.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening finns det inte behov av en utredning om konkurrenskraften inom turistnäringen i Sverige i förhållande till våra grannländer. Som framgår av de kompletterande uppgifterna ligger Sverige på en prismässigt sett genomsnittlig nivå. Dessutom kan det inte anses ändamålsenligt att göra en utredning om konkurrenskraften hos en speciell näring, turistnäringen, just

när ett antal effektiviseringsåtgärder skall sättas i gång inom denna näring. Som framgår ovan är organisationsstrukturen inom turistnäringen under omläggning. Mer produktutvecklingsinsatser har möjliggjorts, och marknadsföringen utomlands har lyfts fram. Utredningar av olika slag skall ligga till grund för ytterligare insatser. Vidare har utökade utbildningsinsatser och mer samverkan inom turismforskningen aktualiserats.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet här behandlad motion i berörd del.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett par motioner med hänvisning till vidtagna åtgärder respektive att det inte finns skäl för riksdagen att ta initiativ i frågan.

Motionerna

Motionärerna bakom motion 2004/05:N221 (s) menar att regering och riksdag bör vara pådrivande i arbetet med att få bort pornografi i tv-utbudet på hotell- och konferensanläggningar. Inte minst måste frågan beaktas ur ett kvinnoperspektiv, anser motionärerna. En möjlig väg kan vara att skriva in detta krav i upphandlingsreglerna, bl.a. i den upphandling av resebyråtjänster som riksdagen gör.

I motion 2004/05:N244 (fp) pläderas för att Sverige skall ansöka om att arrangera en världsutställning i Göteborg. Skälet är bl.a. att Sverige – trots stora framgångar internationellt – är ett tämligen okänt land i världen. Regeringen bör därför enligt motionären skicka in en ansökan om att anordna en världsutställning i Göteborg till den internationella utställningsbyrån i Paris. Vidare bör en kommitté tillsättas för att stötta kandidaturen av Göteborg.

Vissa kompletterande uppgifter

Om pornografi i hotell-tv

Frågan om pornografi i hotell-tv-anläggningar har vid flera tillfällen behandlats av utskottet, senast våren 2004 i betänkande 2003/04:NU10. Bland annat lämnades följande kompletterande uppgifter i betänkandet (s. 46):

Konstitutionsutskottet (bet. 2002/03:KU17) har betonat vikten av att samhället på olika sätt söker motverka pornografi, men att detta inte i första hand bör ske genom lagstiftning. Utskottet framhöll vidare opinionsbildningens betydelse för att skapa värdefulla attitydförändringar och att TV, radio och tidningar, politiska partier, föreningar, offentliga personer m.fl. har en viktig roll när det gäller att motverka pornografi i alla dess former.

Majoriteten av riksdagsförvaltningens hotellbokningar sker genom avrop från de statliga hotellavtal som har upphandlats genom Försvarsmakten Logistik (FMLOG).

Frågan om hur riksdagsförvaltningen skall hantera kravet på ett porrfritt hotell-TV-utbud har diskuterats i riksdagsdirektörens rådgivande grupp med riksdagsledamöter – Rådet för ledamotsnära frågor. Rådet var enigt om att utreda förutsättningarna för att införa ett krav på att de hotell som riksdagsförvaltningen anlitar skall erbjuda ett TV-utbud som är fritt från pornografi.

Mot denna bakgrund har riksdagsförvaltningen i november 2003 ombett FMLOG att inför en ny upphandling av statligt hotellboende klara ut förutsättningarna för ett sådant krav. De frågor man vill ha besvarade är hur ett krav på porrfritt hotell-TV-utbud kan ställas dels i förhållande till det regelverk som styr upphandlingsförfarandets olika kriterier, dels i förhållande till de regler som finns i yttrandefrihetsgrundlagen. I ett e-postsvar till riksdagsförvaltningen daterat den 2 februari 2004 meddelar FMLOG att man i kommande förfrågningsunderlag kommer att ha med en fråga om pornografifritt TV-utbud. I utkastet till förfrågningsunderlag är frågan viktad till 10 %. Detta innebär i korthet att de anbudsgivare som uppfyller förfrågningsunderlagets ovillkorliga krav (upphandlingsförfarandets första steg) kan tillgodoräkna sig ett mervärde på 10 % i den beräkning som ligger till grund för det slutgiltiga urvalet av företag. Enligt uppgift skulle ett ovillkorligt krav på porrfritt TV-utbud i steg 1 kunna innebära att den upphandlande enheten inte får in några anbud som uppfyller ställda minimikrav. Denna risk är störst på mindre orter. På andra orter skulle ett sådant krav kunna vara konkurrensbegränsande om exempelvis endast ett företag uppfyller det.

Av Regeringskansliets etiska riktlinjer (avsnittet om tjänsteresor) framgår att alla beställningar av biljetter, hotell samt övriga arrangemang skall ske genom den resebyrå som Regeringskansliet har avtal med. Regeringskansliet skall vid bokningar ha som utgångspunkt att boka hotell och kursgårdar som inte erbjuder pornografiska filmer eller kanaler. I avtalet med resebyrån framgår i sin tur att denna är skyldig att följa Regeringskansliets interna regelverk, däribland de etiska riktlinjerna.

I sammanhanget kan även nämnas att Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare under år 2003 introducerade en klassificering av sina medlemshotell. Ett bedömningskriterium är om det finns tillgång till TV på rummen. Det görs emellertid ingen särskild värdering av vad som ingår i det film- eller videokanalutbud som tillhandahålls.

Näringsutskottets ställningstagande (bet. 2003/04:NU10 s. 47) innebar att utskottet såg mycket positivt på att såväl riksdagen som Regeringskansliet hade vidtagit åtgärder för att de båda myndigheterna genom sina interna regelverk skall begränsa möjligheterna till upphandling av hotell som tillhandahåller pornografi i sitt tv-utbud. Detta skulle sända tydliga signaler till det övriga samhället om att medborgarnas valda företrädare inte anser det vara rätt att stödja porrindustrin, menade utskottet. På sikt torde detta komma att ha betydelse för de attitydförändringar i samhället som utskottet uppfattade som ett nödvändigt led i att motverka en ökad spridning av pornografi. Samtidigt ville utskottet erinra om att frågan om hotell-tv-pornografi i första hand var en angelägenhet för berörda företag och deras branschorganisationer. Inställningen i en reservation (v) innebar att det var nödvändigt att regeringen inleder samtal med hotellbranschen med målsättningen att alla hotell i Sverige skall vara porrfria år 2008.

Konstitutionsutskottet behandlade en likartad fråga i betänkande 2003/04: KU11. Med motiveringen att regeringen aviserat att den under mandatperioden kommer att initiera arbete bl.a. när det gäller etiska riktlinjer vid tjänsteresor för anställda i Regeringskansliet avstyrktes ett yrkande om att regeringen och statliga myndigheter enbart skall anlita porrfria hotell.

När det gäller riksdagsförvaltningens upphandling av resor och hotell används försvarets upphandlingsfunktion, det ovan nämnda systemet FMLOG. Förutsättningarna för att upphandlingen skall kunna ställa ”porrfrihet” som krav har undersökts. Enligt upphandlingsexperter på Försvarets materielverk, vilka kontaktats av riksdagens administrativa kontor, är denna typ av krav mycket svåra att få juridiskt bindande. I upphandlingen har därför ställts krav på att det skall redovisas huruvida hotellet har porrfilm i sitt tv-utbud eller inte. För den senaste hotellupphandlingen – som ännu inte är avslutad – kommer enligt uppgift från riksdagens administrativa kontor avtalen troligen att gälla från den 1 juli 2005. Upphandlingen har inte begränsats till porrfilmsfria hotell. Dock har porrfrihet varit ett kriterium i utvärderingen. Av den information som kan erhållas om varje hotell framgår om det är ett porrfilmsfritt hotell.

Enligt uppgift från Regeringskansliet är läget ungefär detsamma som framgår av informationen ovan i betänkande 2003/04:NU10.

Evenemangsturism

Evenemang med fokus på stora och internationella evenemang är ett av tre prioriterade affärsområden i Framtidsprogrammet vilka anses ha hög verkningssgrad i fråga om tillväxt i turistföretagen. Åtgärderna bör enligt Framtidsprogrammet bl.a. inriktas på att skapa nationella forum där branschens olika aktörer och föreningar kan mötas och bygga nätverk. Vidare föreslogs att en modell för nationellt engagemang skulle utvecklas i frågor om ekonomiska garantier, säkerhet, skattefrågor och anläggningsutveckling vid genomförande av större evenemang.

Det kan erinras om att Göteborg tilldelades Stora Turismpriset 2005 vid TUR-mässan i Göteborg i mars 2005 av Stiftelsen för kunskapsfrämjande inom turism. Juryns motivering var bl.a. att Göteborg med vision, fantasi och genom en långsiktig strategi utvecklat staden som mötesplats och upplevelsearena.

Enligt Turistdelegationens statistik över antalet internationella kongresser i olika länder kom Sverige år 2003 på nionde plats (med 116 internationella kongresser) tätt följt av Finland på tionde plats. Förenta staterna låg främst med 232 internationella kongresser, följt av Spanien, Storbritannien, Tyskland, Italien, Frankrike, Schweiz och Australien. Danmark och Norge kom på plats 17 respektive 19 på världslistan.

Även antalet internationella kongresser per stad redovisas av Turistdelegationen. Stockholm låg år 2003 på fjärde plats bland världens största kongressstäder med 70 internationella kongresser. Wien låg främst med 89 inter-

nationella kongresser; därefter kom Barcelona och Singapore. Göteborg låg på plats 31 i denna statistik med 21 internationella kongresser.

Utskottets ställningstagande

Liksom tidigare ser utskottet positivt på att såväl riksdagen som Regeringskansliet har vidtagit åtgärder för att begränsa möjligheterna till upphandling av hotell som tillhandahåller pornografi i sitt tv-utbud. Detta sänder tydliga signaler till det övriga samhället om att medborgarnas valda företrädare inte anser det vara rätt att stödja porrindustrin. På sikt torde detta komma att ha betydelse för de attitydförändringar i samhället som utskottet anser vara nödvändiga som ett led i att motverka en ökad spridning av pornografi. Samtidigt vill utskottet erinra om att frågan om hotell-tv-pornografi i första hand är en angelägenhet för berörda företag och deras branschorganisationer. Utskottet är tillfreds med att riksdagens ledamöter och regeringen kan välja bort hotell med pornografi på TV. Därmed avstyrks motion 2004/05:N221 (s).

Slutligen avstyrker utskottet förslagen i motion 2004/05:N244 (fp) om att Sverige bör ansöka om att få arrangera en världsutställning i Göteborg. Enligt utskottet finns det inte skäl för riksdagen att ta något sådant initiativ.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål för turistpolitiken (punkt 1)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen godkänner det som regeringen föreslår om mål för turistpolitiken och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:56 punkt 1 och motion 2004/05:N11 yrkandena 3 och 4 och avslår motionerna 2004/05:N396 yrkande 6, 2004/05:N412 yrkande 13 och 2004/05:N413 yrkande 13 i denna del.

Ställningstagande

Till det nuvarande målet att "Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring" föreslår regeringen tillägget att näringen skall bidra "till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet". Detta är otillräckligt. Vi har visserligen inga stora invändningar mot regeringens välmenande tillägg men anser i likhet med uppfattningen i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) att ett sådant mål måste kompletteras med kvantitativt mätbara mål och åtgärder. Dessa behövs för att kunna följa upp och utvärdera politiken och vid behov kunna korrigera den. En möjlig målformulering är att antalet utländska turister med minst en övernattning i Sverige till år 2010 skall öka med 25 %, att de i genomsnitt skall tillbringa ytterligare en natt i Sverige jämfört med i dag och att de i genomsnitt skall spendera 500 kr mer per dag. Eventuellt bör även ett mål för svenskars turism i Sverige formuleras.

Det viktiga – inte minst för människor i gles- och landsbygd – är att lönsamma turistverksamheter kan skapas utifrån de förutsättningar som finns, bl.a. i form av unika natur- och kulturvärden. Till målsättningen hör därför att turismen skall ge ett större ekonomiskt utbyte till den lokala ekonomin.

Därmed tillstyrks – förutom regeringens förslag på denna punkt – motion 2004/05:N11 i aktuella delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte blir tillgodosedda av vårt ställningstagande.

2. Inriktningen av turistpolitiken (punkt 2)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen godkänner det som regeringen föreslår om inriktningen av turistpolitiken och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:56 punkt 2 och motion 2004/05:N11 yrkandena 2, 6, 8 och 11 och avslår motionerna 2004/05:Kr354 yrkande 10, 2004/05:MJ507 yrkande 22, 2004/05:N10, 2004/05:N204, 2004/05:N212, 2004/05:N230, 2004/05:N258, 2004/05:N304 yrkande 1, 2004/05:N326, 2004/05:N338, 2004/05:N396 yrkandena 1 och 5, 2004/05:N412 yrkandena 1–6 och 10, 2004/05:N413 yrkande 13 i denna del, 2004/05:N423, 2004/05:N435 och 2004/05:N445.

Ställningstagande

Vi anser liksom regeringen att det finns en stor ekonomisk och sysselsättningsmässig potential inom turistnäringen. För att Sverige skall kunna tillgodogöra sig denna potential krävs emellertid ett antal förändringar såväl när det gäller den generella näringspolitiken som när det gäller åtgärder direkt riktade till turistnäringen.

Synsättet att turistnäringen skall ses ur två perspektiv – ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande – anser vi dock vara en bra och rimlig utgångspunkt. I likhet med uppfattningen i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) tycker vi att det är en positiv åtgärd att Nutek får ansvar för att utveckla de näringspolitiska insatserna för främjande av företagande och entreprenörskap inom turistnäringen.

Enligt vårt sätt att se skall den näringsfrämjande verksamheten inriktas på att underlätta företagande och undanröja hinder för utveckling. När det gäller Sverigefrämjandet skall staten – såsom också föreslås av regeringen – ha ett samlat ansvar för att få såväl utomlandsboende som Sverigeboende att turista i Sverige. Det finns en bra produkt att sälja när det gäller turismen i Sverige, men marknadsföringen är underdimensionerad. (Vi återkommer till budgetfrågan i det följande.)

För att underlätta företagandet behövs ett generellt bättre näringsklimat; detta har vi tagit upp i ett annat sammanhang (bet. 2004/05:NU1 res. 1), som vi hänvisar till.

Här vill vi särskilt peka på att utbildning och forskning är en viktig del för att stödja den svenska turistnäringen. Med hänvisning till det stora antal jobb som turistnäringen står för och de ytterligare jobb som skulle kunna genereras är det nödvändigt att öka kompetensen i näringen. Vi föreslår därför att antalet platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen ökas rejält för att möjliggöra utbildningar inom turismen.

Vi anser också att turism i natur- och kulturresevat måste underlättas för att utbytet för den lokala ekonomin skall bli så bra som möjligt. Till exempel kan byggnader behöva uppföras för att underlätta servicen till turister. Ökad tillgänglighet innebär att fler kan få uppleva sevärdheterna i Sverige, vilket är positivt. Vidare är tillgängligheten för funktionshindrade en viktig aspekt, som bör uppmärksammas.

Flygturismen i fjällen kan inte automatiskt anses strida mot miljö- och kulturvärden; tvärtom kan ett ökat ekonomiskt utbyte vara en förutsättning för ett bevarande. Fiskeresor och andra turistresor i fjällen är viktiga för turistföretagen i fjällen, vilka även kan sköta nyttotrafik. Flygturismen i fjällen är således ett konkret exempel på ökad tillgänglighet.

Allemansrätten ger fantastiska möjligheter till naturturism. För närvarande krävs inte samtycke av markägaren för att få starta turistverksamhet på annans mark så länge inte skada eller olägenhet uppstår, en definitionsfråga som kan leda till olyckliga konflikter vilka inte gynnar utvecklingen av landsbygdsturismen. Vi anser bestämt att kommersiell verksamhet på annans mark inte skall kunna ske utan ägarens samtycke och utan skrivna avtal med markägaren.

Hästturismen är en näring som växer. Mot den bakgrunden bör åtgärder vidtas för att underlätta kompetensutvecklingen inom detta område. Ett exempel på en insats skulle kunna vara att inrätta ett centrum för utbildning och kompetensutveckling för hästturism i Wången.

Våra förslag på infrastrukturområdet respektive förslag angående småskalig livsmedelsproduktion i samband med landsbygdsturism och en fråga om lokal förvaltning av naturresevat behandlas av trafikutskottet respektive miljö- och jordbruksutskottet.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks propositionen i denna del och motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) i här aktuella delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte tillgodoses av vårt ställningstagande.

3. Organisationsfrågor (punkt 3)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen godkänner att Turistdelegationen avvecklas och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:56 punkt 3 och motion 2004/05:N11 yrkande 1.

Ställningstagande

Med hänsyn till den utvecklingspotential som finns i den svenska turistnäringen menar vi att det bör göras större satsningar på marknadsföringen för att

ta till vara möjligheterna. I likhet med uppfattningen i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) anser vi att Sverige måste intensifiera sin internationella marknadsföring av Sverige som ett unikt turistland som är värt att besöka. Det finns inte några rimliga skäl till att de svenska marknadsföringsinsatserna gentemot utlandet är så mycket mindre än de nordiska grannländernas satsningar så som de är i dag.

Som ett första steg bör ökade ekonomiska resurser ges för att möjliggöra ett stärkt samarbete mellan Turistrådet, utrikesförvaltningen och Exportrådet. Ökade statliga insatser för marknadsföring av Sverige kan beräknas vara lönande för staten. Vårt förslag är att anslaget ökas med 10 miljoner kronor, vilket bör finansieras inom ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv inom statsbudgeten.

Förslagen som syftar till att effektivisera organisationsstrukturen inom turismområdet har vi inga invändningar emot.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks propositionen i denna del och motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) i här behandlad del.

4. Utredning om turistföretagens konkurrenskraft (punkt 4)

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:N11 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med uppfattningen i motion 2004/05:N11 (c, m, fp, kd) att turistföretagen – precis som andra företag – lider av bristerna i det svenska företagsklimatet. Detta innebär att det finns problem med kapitalförsörjning, sjuklöneansvaret (som särskilt drabbar företag med säsonganställda), otrygga villkor för småföretagare när det gäller socialförsäkringar och bristande regel-förenklingsarbete. Det är beklämmande att ”regelöversynen” inom Regeringskansliet inte kan leverera resultat. Skatte- och momskrångel ökar ytterligare den administrativa bördan för företagen. Vi anser att statsmakterna tydligt måste ta ansvar för de övergripande nationella strukturerna, såsom skatter, forskning, utbildning och infrastruktur.

När det gäller turistnäringen finns det ett antal hinder som resulterar i minskad konkurrenskraft för turistföretagen. Ett problem är att kommuner och landsting blandar samman sina roller i samband med underprissättning, arbetsmarknadspolitiska projekt, överskotts försäljning etc. För turistföretagare är det naturligtvis ett hinder att behöva konkurrera med skattefinansierad verksamhet inom t.ex. restaurang- eller uthyrningsrörelse i kommunal regi.

Därför bör regeringen tillsätta en utredning av den svenska turistnäringens konkurrenskraft, bl.a. i förhållande till våra grannländer. Syftet är att utredningen skall kunna presentera förslag på hur hindren inom turistnäringen skall kunna undanröjas.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks nämnda motion i berörd del.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:56 En politik för en långsiktigt konkurrenskraftig svensk turistnäring:

1. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det som regeringen föreslår om mål för turistpolitiken (avsnitt 5.1).
2. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det som regeringen föreslår om inriktningen av turistpolitiken (avsnitt 5.2).
3. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att avveckla Turistdelegationen (avsnitt 6).

Motioner med anledning av propositionen

2004/05:N10 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en satsning på turismen.

2004/05:N11 av Åsa Torstensson m.fl. (c, m, fp, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom ramen för utgiftsområde 24 i statsbudgeten öka Sveriges Rese- och Turistråds anslag med 10 miljoner kronor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka antalet KY-platser för att möjliggöra utbildningar inom turism.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statens insatser inom det näringsfrämjande området bör ha som mål att turismen skall ge ett större ekonomiskt utbyte till den lokala ekonomin.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett kvantitativt mätbart mål för statens satsningar på Sverige som turistland.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om turistföretagens konkurrenskraft.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommersiell verksamhet på annans mark inte skall ske utan ägarens samtycke och utan skrivna avtal med markägaren.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka möjligheterna att underlätta för turism i natur- eller kulturresevat.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att främja hästnäringen.

Motioner från allmänna motionstiden

2004/05:Kr354 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Turistdelegationen bör få ett uppdrag att se hur kulturen på ett mer aktivt sätt kan placeras i turistsammanhang.

2004/05:MJ507 av Jan Andersson m.fl. (c):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utveckla en ekologiskt hållbar turism där de lokalt boende får utkomst av t.ex. reservat och naturskyddsområden.

2004/05:N204 av Lars-Ivar Ericson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till turism.

2004/05:N212 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en satsning på turismen.

2004/05:N221 av Carina Hägg och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att få bort pornografi i TV-utbudet på hotell och konferensanläggningar.

2004/05:N230 av Rigmor Stenmark och Birgitta Carlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ökad satsning på svensk turism.

2004/05:N244 av Axel Darvik (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige bör ansöka om att arrangera en världsutställning i Göteborg.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en kommitté med representanter från olika delar av samhället sätts samman för att stötta kandidaturen.

2004/05:N258 av Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turism.

2004/05:N304 av Kenneth Lantz (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att bättre marknadsföra Sverige för turister.

2004/05:N326 av Lars Gustafsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av marknadsföring av Sverige som turistland.

2004/05:N338 av Bertil Kjellberg och Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre samordning av utlandsmarknadsföring av Sverige som turistland.

2004/05:N396 av Elizabeth Nyström och Björn Hamilton (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att likställa villkoren för tjänstesektorn med dem som råder för övrig industri.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat offentligt engagemang.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mål för turismens andel av BNP.

2004/05:N412 av Mikael Oscarsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turismen som en nationell angelägenhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens uppgift som marknadsförare av Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om infrastrukturens betydelse för turismen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningens betydelse för turistnäringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillväxtpotentialen inom evenemangsturismen och konferensturismen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den småskaliga landsbygds- samt fjäll- och skärgårdsturismens betydelse.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turistnäringens behov av tillgång till riskkapital.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett kvantitativt mätbart mål för turistpolitiken.

2004/05:N413 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om turistpolitiken.

2004/05:N423 av Maria Öberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvaliteten vid utveckling av turism.

2004/05:N435 av Ann-Kristine Johansson och Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fisketurism.

2004/05:N445 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om turismens villkor i gällande regelverk.